

momenti sint, nihilominus de apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula per praesentes irritamus et annullamus, irritaque et nulla ac invalida, nulliusque roboris et momenti fuisse, esse ac fore; nec praedicta statuta in causis cognoscendis et terminandis allegari, seu illorum rationem haberi posse aut debere, praedictosque vexilliferum et antianos illa facere et edere et in illis se immiscere non potuisse neque posse decernimus et declaramus.

Monetque ut a similibus abstinere.

§ 3. Et idcirco iisdem vexillifero et antianis per apostolica scripta praeci- piendo mandamus ut imposterum a praedictis et similibus statutis et decretis faciendis, ac factis exequendis, aliisque supradictis et iis similibus se se quomodolibet immiscendo omnino abstineant, alioquin sciant se censuras omnes et poenas, a sacris canonibus, generalibus conciliis ac Summorum Pontificum constitutionibus contra usurpantes iurisdictionem ecclesiasticam, praesertim in causis ad sanctum Officium quomodolibet spectantibus et pertinentibus, et contra illius privilegia violantes irrogatas, se ipso facto incursum.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Statutaque praeservat quae praestanda sunt a praedictis in quibusque res- piciunt.

§ 5. Volumus autem per praesentes praedictos vexilliferum et antianos minime impediri quin ea statuere ac decernere, aut iam decreta et statuta servare libere valeant, quibus in condemnatos a sancto Officio vel a fraternitate tua, et a tuis pro tempore successoribus, in causis haeresis et ad sanctum Officium pariter pertinentibus poenae augentur, seu auxilium et favorem ac brachium pro exequendis decretis et mandatis

1 Perperam edit. Main. legit Haec; legendum autem esse nec patet ex contextu et ex loco parallelo praecedentis Constitutionis (n. 7.).

eiusdem sancti Officii, ac tuis et tuorum pro tempore successorum in eisdem causis praestandum decernitur et ordinatur; quinimo in his statuendis et decernendis magnam a Deo retributionem, a nobis vero et Apostolica Sede gratiam, ab omnibus laudem et commendationem promerituros pro comperto habendum est.

§ 6. Ut autem nihil contra hanc nostram declarationem et mandatum a praedictis vexillifero et antianis quomodolibet imposterum attentetur, erit tuae pastoralis curae et sollicitudinis diligenter providere.

Monet archiepiscopum curare ne quid contra hanc declarationem attentetur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die XII octobris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

LXI.

Committitur nuncio apud Helvetios, ut conventiones inter episcopum Constantiensem et senatum ac communitatem eiusdem civitatis super perceptione nonnullorum fructuum ex domibus et aliquibus locis piis ab haereticis olim dirutis et in alios pios usus conversorum confirmet, cum absolutione a censuris et poenis ecclesiasticis, in quas hac de causa illi incurrerunt.

Venerabili fratri Fabritio episcopo sancti Severi nostro et Apostolicae Sedis apud Helvetios nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit venerabilis frater episcopus Constantiensis

Facti series.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

quod ipse, pastoralis sollicitudine invigilans si qua bonorum ecclesiasticorum aut piis usibus dicorum occupata fuerint, diligenter indagavit ac reperiit nonnullos religiosos, vulgo nuncupatos *Scotos*, egestate coactos, ab ipsa civitate iam septuaginta ab hinc annis discessisse, et eorum monasterium communitati dictae civitatis, cum pacto illud riassumendi in eventum in quem istuc redirent, reliquisse; sed postea idem monasterium ita ab haereticis dirutum extitisse, ut nulla illius vestigia appareant: insuper extra dictam civitatem ecclesias sanctorum Iodoci et Leonardi dirutas apparere, ex quibus nullos redditus percipi constat, et, si qui forsitan percipiuntur, sumptus in illis exigendis fieri soliti illos superare dicuntur: quatuor praeterea domunculas ad praesens fere penitus dirutas, in quibus olim nonnullae mulieres in habitu monialium, sed citra observationem clausurae, insimul habitabant, *Beguinæ* nuncupatae, ex quibus nunc nullae in dicta civitate existunt: omniaque supradicta quinquaginta ab hinc annis a laicis occupata fuisse; sed postea cives nonnullos Constantienses pro eorum conscientiarum securitate curasse, ut in loco supradicti monasterii, a praedictis monachis *Scotis* relictis, ecclesia, coemeterium et domus commode ad recipiendos pestilentiae morbo laborantes dictae communitatis sumptibus aedificarentur; et, licet de praemissis nisi per famam non constet, quia tamen sumptus in praedictis aedificiis et pia dicti operis administratione per dictae civitatis senatum facti, et qui fiunt, fructus, qui ex dictis bonis ecclesiasticis percipiuntur, superant, dicto episcopo consultius visum fuit circa illa nihil immutari: praeterea ab eodem senatu detineri comperiit quamdam domum olim dictarum mulierum *Begui- narum* ab eisdem *Beguinis* ob illius te-

nues redditus relictam, ex qua senatus trecentos circiter florenos annuatim percipit, ac in pauperum, praesertim lepro- sorum, usus erogare consuevit: ipse vero episcopus domum hanc seminario puerorum ecclesiasticorum erigendo applicavit, ubi alumni eiusdem seminarii et alii convictores, sub cura religiosorum Societatis Iesu et gubernio unius praefecti eiusdem Societatis, pietate, optimis moribus et litteris imbui possint, ea conditione tamen, ut senatus et communitas praedicti domum praedictam, cum ad praesens penitus diruta sit, suis sumptibus pro praedicto seminario erigendo reaedificent; et, ut redditus omnes dictae domus recte impendantur, cum eodem senatu convenit ut de residuo fructuum quinquaginta duo floreni uni sacerdoti, qui diebus praefixis in ecclesia hospitalis praedicti, extra dictam civitatem existentis, missas celebret, annuatim tradantur; duoque alumni in praedicto seminario perpetuo alantur cum onere ut ad presbyteratus ordinem canonice promoveantur ad titulum beneficii vel patrimonii iuxta sacri Concilii Tridentini decreta, quorum praesentatio ad senatum et communitatem praedictos, electio vero ad praedictum et pro tempore existentem episcopum Constantiensem spectet.

Commissio de qua in rubrica.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, haec omnia inter episcopum et senatum praedictos sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito tractata et stabilita fuerint, et tam episcopus quam senatus et communitas praedicti conventiones praedictas, pro illarum firmitate et observatione atque conscientiarum eiusdem senatus securitate, apostolicae nostrae confirmationis robore communi cupiant; nobisque propterea humiliter supplicari fecerunt ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur,

qui iusta petentibus nostrum non denegamus assensum, senatum et communitates praedictos specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, ac singulares eiusdem senatus personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super consultationibus et negotiis Episcoporum et Regularium deputationum, fraternitati tuae, per praesentes committimus et mandamus, ut de praemissis te diligenter informes, et, si per informationem huiusmodi preces veritati niti repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, omnes et singulos senatores praedictos a quibuscumque censuris et poenis ecclesiasticis propter praemissa forsitan incursis auctoritate nostrâ apostolicâ in utroque foro gratiose absolvas et liberes, ac illis omnes et singulos fructus, redditus et proventus ex praedictis bonis per illos perceptos, et in quoscumque usus licitos conversos remittas et condones; ac praeterea supradictas conventiones per dictum episcopum cum eodem senatu initas, et quascumque scripturas desuper celebratas cum pactis et conditionibus in illis contentis, dummodo tamen sint licita et honesta ac sacris canonibus non adversentur, eâdem auctoritate nostrâ perpetuo confirmes et approbes, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicias, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui in eisdem intervenerint, suppleas, ita ut senatus praedictus et singulares illius personae, si et postquam conventiones praedictas adimpleverint, in conscientia tuti remaneant,

neque ad aliud occasione praemissorum pro exoneratione conscientiarum eorum teneantur.

§ 3. Non obstantibus, quatenus opus sit, felicis recordationis Pauli Papae IV et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum et monasterii praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxx octobris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 octobris 1606, pontif. an. II.

LXII.

Quod, in promotione personarum Militiae et hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani ad magnam crucem, habeatur ratio meritorum magis quam antianitatis promovendorum, iuxta dictae Religionis statutum De electionibus, si est in usu.

Dilectis filiis magistro et consilio hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani
Paulus Papa V.

Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Accepimus, inter alia laudabilia statuta istius hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani,

1 De hac regulari Militia vide in Constit. xv Anastasii IV, *Christianae*, tom. II pag. 618.

Deputatio exequutorum.

quod in promotione ad magnam crucem habeatur ratio meritorum magis quam antianitatis respectu temporis.

rosolymitani apostolicâ auctoritate confirmata, statuto quinto *De electione* provide ordinatum fuisse ut in promotione ad magnam crucem ratio habeatur meritorum et sufficientiae promovendorum, potiusquam antianitatis, quo sit ut fratres eiusdem hospitalis, alioquin si iure antianitatis tantum ad assequenda beneficia ac dignitates eiusdem hospitalis aditum haberent, onera Religionis minus prompte subeuntes, virtute ac meritis certatim anteire non contendunt.

Quod Papa praecipit observari est in usu.

§ 2. Proinde nos, hoc statutum in viridi observantiâ retinendum esse censentes, motu proprio et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostrâ, vobis per praesentes praecipimus et mandamus ut statutum praedictum quintum *De electionibus*, cuius tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, si est in usu, inviolate observari, auctoritate etiam apostolicâ, mandetis et faciatis, ita ut occurrente quodcumque aliquâ vacatione atque smultione dignitatum magnae crucis, iuxta ipsius statuti dispositionem, magis de ipso hospitali benemeriti caeteris (licet antianis, respectu temporis, minus tamen benemeritis) praeferantur, omni exceptione et affectione cessante: irritumque decernatis et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio.

§ 3. Non obstantibus quibusvis aliis eiusdem hospitalis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis, consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac etiam constitutionibus et ordinationibus apo-

1 Heic aliquid excidisse quisque intelligit; suppletum est *promptiores ad virtutem efficiantur*; vel aliquid simile (R. T.).

2 Videretur legendum *non contenderent* (R. T.).

3 Hanc vocem iam declaratam habes in praecedenti volumine, pag. 573 (R. T.).

stolicis, ac privilegiis et indultis, ac litteris apostolicis, caeterisque in contrarium disponentibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum die IV decembris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 decembris 1606, pontif. an. II.

LXIII.

Dat facultatem episcopis Argentinensi et Basiliacensi et illorum singulis applicandi summam undecim millia florenorum congestorum ex fructibus praepositurae Peris nuncupatae Ordinis sancti Benedicti, vacatae per obitum cardinalis ab Austria, pro erigendo puerorum seminario ecclesiastico in landgraviatu Alsaciae.

Venerabilibus fratribus Argentinensi et Basiliensi episcopis et eorum alteri

Paulus Papa V.

Venerabiles fratres,
salutem et apostolicam benedictionem.

Cum, sicut accepimus, alias (per obitum bonae memoriae Andreae diaconi cardinalis ab Austria nuncupati, qui praeposituram Peris nuncupatam Ordinis sancti Benedicti in landgraviatu Alsaciae in commendam ex concessione et dispensatione apostolicâ, dum viveret, obtinebat) commendâ huiusmodi cessante, praepositurâ praedictâ adhuc (eo, quo ante commendam ipsam vacabat, modo) vacante, et antequam dicta praepositura alteri personae ecclesiasticae a felicis recordationis Clemente Papa VIII commendata fuisset, fructus, qui interim decurrerunt, operâ

Maximilianus fructus praepositurae vacantis colligit;

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

dilecti filii nobilis viri Maximiliani archiducis Austriae illius provinciae principis asservati fuerint, et nunc in loco tuto reperiuntur ad summam undecim millium florenorum monetae illarum partium (quinque mille ac septingentos ducatos auri de Camerâ vel circiter constituentium) ascendentes;

Erigendoque puerorum seminario potest applicari.

§ 2. Cumque dictus Maximilianus (considerans non solum utile sed plane necessarium esse ad catholicam religionem in illâ provinciâ undique ab haereticis circumseptâ conservandam ut seminarium ecclesiasticum ad imbuendam catholicae fidei dogmatibus iuventutem extruatur, et ad huiusmodi seminarii erectionem non parum adiumenti allatum iri, si dicta pecuniarum summa, ex fructibus praepositurae supradictae vacantis congesta et asservata, illi applicaretur, cum praesertim aliunde sumptus ad id necessarii haberi non possint) nobis humiliter supplicari fecerit ut super hoc apostolicâ benignitate providere dignaremur:

Pontifex eam rem committit episcopo Argentinensi et Basiliensi.

§ 3. Nos, qui piis nobilium virorum votis, quantum cum Domino possumus, libenter annuimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis et cuicumque vestrum, ut (accedente moderni eiusdem praepositurae praepositi seu commendatarii consensu, et non aliter) summam pecuniarum ex fructibus dictae praepositurae ut praefertur, asservatam, pro extructione unius seminarii puerorum ecclesiastici in dictâ provinciâ in loco a vobis vel altero vestrum designando faciendâ, auctoritate nostrâ apostolicâ perpetuo applicare valeatis, facultatem concedimus et imperimus.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus, quatenus opus sit, felicitis recordationis Pauli IIⁱ et aliorum Romanorum Pontificum de rebus

1 Sic legit edit. Rom., sicut etiam supra pag. 255; alibi, ex g., paulo ante in Constitut. LXI pag. 374, legitur Pauli IV (a. T.).

Ecclesiae non alienandis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictaeque praepositurae et illius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xv decembris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 15 decembris 1606, an. pontif. II.

LXIV^a.

De auctoritate ministri generalis Ordinis fratrum Minorum S. Francisci de Observantia et commissarii generalis Ordinis fratrum Reformatum super fratribus Minoribus Reformatis de strictiori Observantia².

Dilecto filio Archangelo a Messana ministro generali totius Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

Postulat apostolici muneris ratio (quod nullis nostris exigentibus meritis divina dignatio gerere nos voluit in terris) ut inter caeteras agri dominici excolendi curas minime negligatur restitutio disciplinae Ordinis regularis, qui merito

Exordium.

1 Haec Constit., quae in edit. Main. post sequentem posita fuit, nos censuimus ratione ordinis chronologici anteponendam (a. T.).

2 Reformatum Congregationem probavit Clemens VII in sua Constit. XLIII, *In supremâ*, tom. VI pag. 155.

ut flos quidam et pretiosus lapis inter Ecclesiae ornamenta sanctorum Patrum praeconio celebratur, ut, quae humanae fragilitatis vitio tempore collabuntur, pastoralis vigilantia, divinâ aspirante gratia, corrigantur.

Ministri generalis auctoritas super reformatos.

§ 1. Ut igitur beati Francisci fratres Minores, de Observantia nuncupati, quod nomine praeseferunt, in dies magis reipsâ praestent, motu proprio et ex certâ scientiâ et maturâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, statuimus et ordinamus, ut tu et tui pro tempore successores ministri generales super omnibus reformationibus et fratribus Reformatis eandem ordinariam potestatem, quam super aliis eiusdem Ordinis fratribus habes et exerces, similiter habere et exercere libere possis;

Provincia- lium Reformatum potestas super custodibus.

§ 2. Quodque ministri provinciales, qui Reformati erunt, ordinariam super custodibus et Reformatis similiter habeant et exercent potestatem;

Praecedentia.

§ 3. Qui vero ex dictis ministris de familiâ erunt, eisdem custodibus et Reformatis praecedant, et pro eorum superioribus censeantur et recognoscantur;

Custodis vocaliumque facultas in capitulo provinciali.

§ 4. Custos autem et eius vocales ad provinciale capitulum accedant, et in eo in electione ministrorum et definitorum vocem activam et passivam habeant, ipseque custos a vocalibus suae custodiae in praedicto capitulo eligatur, qui, unâ cum discretis, guardianos constituet, et familias in suâ custodia disponet; et ulterius, ut¹ ipse custos, quoties sibi necessarium videbitur, suam custodiam visitare, mutare, corrigere et punire possit.

Appellatio ad ministrum generalem.

§ 5. In casu vero appellationis, ad te et pro tempore existentem ministrum generalem appellandum erit.

Transitus de

§ 6. Rursus quotiescunque aliquis ex 1 Coniunctio ista ut videtur pendere a verbis statuimus et ordinamus praemissis in § 1 (a. T.).

Bull. Rom. — Vol. XI.

48

fratribus Reformatis, ob infirmitatem vel aliam legitimam causam, a Reformatione exire et ad familiam transire voluerit, in capitulo aut congregatione provinciali, de consensu custodis et maioris partis vocalium custodiae, illi concedatur, et eorumdem consensu, necnon ministri provinciae, fratres de familiâ ad Reformationem poterunt migrare.

Novitii possunt eligere reformationem vel familiam.

§ 7. Novitiis quoque, qui in capitulo aut congregatione recipientur, utrum ad Reformationem vel ad familiam ad novitium agendum se conferre velint, eligere liberum erit, servatâ tamen felicitis recordationis Sixti Papae V predecessoris nostri constitutione¹.

§ 8. Praeterea circa conventus de familiâ acceptandos, quicquid a dilecto filio nostro Pompeio tituli sanctae Balbinae presbytero cardinali Arrigonio nuncupato et a te ac pro tempore existente istius Ordinis protectore ac generali ministro ordinatum fuerit, observetur.

Conventus de familiâ acceptandi facultas penes ministrum generalem.

§ 9. Quocirca in virtute sanctae obedientiae omnibus et singulis dicti Ordinis et Reformationis praedictae superioribus et religiosis praecipimus et mandamus, ut praemissa omnia et singula inviolabiliter observent, tibi in illis prompte pareant, obediant et assistant, alioquin sententiam sive poenam, quam rite tuleris seu statueris in rebelles, ratam habebimus, et faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Iussu praedicta observandi.

§ 10. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon eiusdem Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Ordini illiusque superioribus et personis, ac quibusvis aliis, sub

Derogatio contrariorum.

1 Extat de Reformatis Sixti V Constitutio cxi in tom. VIII pag. 934 (a. T.).

quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, harum serie specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die iv februarii millesimo sexcentesimo septimo, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 4 februarii 1607, pontif. an. ii.

Sequitur extensio auctoritatis ministri generalis ad commissarium generalem, de qua in rubrica praecedenti.

Dilecto filio Evangelistae de Gabiano commissario generali Ordinis fratrum Minorum Reformatorum sancti Francisci de Observantiâ

Paulus Papa V.

**Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Extensio auctoritatis ministri generalis donec erit absens ad commissarium generalem Ordinis reformatum eius officio durante

§ 1. Cupientes regimini et gubernio fratrum Reformatorum sancti Francisci de Observantiâ opportune prospicere, ac de tua pietate, prudentiâ, religionis zelo ac in gubernando experientiâ plurimum in Domino confisi, tibi, durante officio commissarii generalis eiusdem Ordinis et absentia ministri seu vicarii generalis dicti tui Ordinis, et vice ac loco ipsius, universos dicti Ordinis fratres Reformatos cum eadem auctoritate, superioritate,

iurisdictione et facultatibus ministro seu vicario generali totius Ordinis sancti Francisci de Observantiâ competentibus et competituris in spiritualibus et temporalibus regendi et gubernandi plenam et liberam facultatem et auctoritatem tribuimus et impertimur.

§ 2. Mandantes propterea dilectis filiis custodibus et aliis superioribus et fratribus universis Reformatis praedictis, ut tibi debitum honorem et reverentiam exhibentes, tua salubria monita et mandata suscipiant humiliter, et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam sive poenam, quam rite tuleris seu statueris in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

§ 3. Caeterum volumus, ut, quae per felicitis recordationis Clementem Papam praedecessorem nostrum per eius subplumbo in favorem eorumdem fratrum Reformatorum, seu aliis, expeditas litteras disposita fuerunt, immutare aut aliquo modo alterare non possis, sed illa observari facere tenearis.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non Ordinis praedicti, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis Ordini praedicto ac ministro generali et aliis superioribus necnon fratribus, tam Reformatis quam de familia, et aliis quibuslibet personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores pro

Obedientia ab omnibus reformatis et praestanda.

Restrictio auctoritatis eiusdem commissarii.

Derogatio contrarium.

plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die vii iulii mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 8 iulii 1615, pontif. an. xi.

LXV.

Concessio ad Sedis Apostolicae beneplacitum emolumentorum ex dispensationibus matrimonialibus provenientium, ad summam quingentorum scutorum annuorum ascendentium, pro subventionem hospitalis pauperum infirmorum et peregrinorum Italicorum Ulyxbonae commorantium.

**Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.**

Ulyssippe erecta parochia et hospitale illis.

Alias, sicut accepimus, felicitis recordationis Clementi Papae VIII praedecessori nostro (venerabilis fratris Fabii patriarchae Hierosolymitani, tunc in Portugalliae et Algarbiorum regnis spoliis et iurium Camerae Apostolicae debitorum collectoris et vicelegati apostolici, ac nationis Italicae in civitate Ulyxbonensi degentium nominibus) exposito, quod dudum impensis ipsius nationis in ipsâ civitate ecclesia sub invocatione beatae Mariae de Laureto a fundamentis fabricata extiterat, et in ipsâ ecclesiâ, cuius fabrica valde sumptuosa est, divina officia decenter per Religiosos ibidem degentes et missae quotidie celebrabantur, et diebus festis solemniter ritu decantari, et verbi Dei conciones haberi solebant; praeterea in eadem ecclesiâ animarum cura unius satis amplae parochiae per idoneos parochos exercebatur, eaque cura dudum ipsi ecclesiae absque aliquo emolumento a nationis Italicae personis applicata fuerat, et ita expensae omnes tam ad curam animarum quam ad alia necessaria pertinentes aere particularium dictae nationis collato, absque ullâ prorsus parochiano- rum contributione, fiebant;

Cardinalis austriacos dicto hospitali applicat quingentum annua scuta ex dispensationibus matrimonialibus.

§ 2. Et in eadem expositione subiuncto, quod (cum licet dudum homines praedictae nationis apud dictam ecclesiam unum hospitale pro infirmis et peregrinis eiusdem nationis extruere cogitassent, nihilominus, eo quia, a nonnullis annis citra, commercium Indiarum in dicto regno valde defecerat, et eadem causâ Italicorum mercatorum numerus imminutus, ipsique mercatores remanentes facultatibus extenuati erant, opus hoc differebatur) dilectus filius nobilis vir Albertus archidux Austriae tunc tituli sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis et Sedis Apostolicae in dicto regno de latere legatus (precibus tunc existentis collectoris iurium et spoliis Camerae praedictae in dictis regnis debitorum ac nationis praedictae adductus) concessit, ut ex dispensationibus matrimonialibus in ipsâ legatione expediri solitis, ultra emolumenta ordinaria, loco operum manualium in quibus quandoque contrahentes condemnari solebant, alicui pio loco praestandorum, ipsi contrahentes quamdam eleemosynam solverent (nimirum pro dispensationibus ordinariis decem regalia, et, quando in duplici gradu peterent

1 Praeposit. a nos addimus (R. T.).

2 Particulam cum nos censuimus addendam: an iure, vel iniuriâ, iudicet prudens totius syntaxis inspector (R. T.).

3 Ex notâ praecedenti aptius legerem differetur (R. T.).

tur, viginti regalia), quod emolumentum ad quingenta circiter scuta monetae annuatim ascendens in hospitalis praedicti fabricam, eiusque manutentionem converti et erogari voluerat, prout ex tunc deinceps factum fuerat sine aliqua cuiusque reclamazione, immo potius cum universalium omnium satisfactione, emolumenta praedicta, cum adhuc ecclesiae fabrica perfecta non esset, de licentia eiusdem Alberti, tunc cardinalis legati, ipsius ecclesiae fabricae, quousque absoluta esset, applicata fuerant, ita tamen ut postea ad hospitalis fabricam et manutentionem reverterentur;

Huiusmodi applicationem approbavit Clemens VIII.

§ 3. Ac eidem Clementi praedecessori pro parte Fabii patriarchae et nationis praedictorum humiliter supplicato, ut concessionem et assignationem ab ipso Alberto tunc cardinale legato, ut praefertur, factam, durante dicta legatione confirmavit et approbavit, prout in eius litteris in simili forma Brevis, sub die XXIII novembris MDXCV, pontificatus sui anno III, desuper expeditis plenius continetur¹.

Officiales hospitalis illorum petunt confirmari.

§ 4. Cum autem (sicut nobis nuper dilectorum filiorum officialium et deputatorum eiusdem nationis Italicae Ulixbonae commorantium nomine fuit expositum) ex praedicta impositione et assignatione, quae nemini gravis vel onerosa existit, pauperum infirmorum et peregrinorum nationis Italicae necessitatibus plurimum prospiciatur, et, ut illam imposterum quoque tota conscientia percipere valeant, cupiant impositionem et concessionem emolumentorum praedictorum ipsi hospitali, ut supra iam factam, per nos de

¹ Breve istiusmodi in Bullario non reperitur (n. t.).

novo dicto hospitali concedi et assignari; ideo nobis humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 5. Nos igitur (impositionis et concessionis emolumentorum praedictorum, seu litterarum patentium, aut aliorum quorumcumque diplomatum necnon litterarum dicti Clementis praedecessoris confirmatoriarum desuper expeditarum vel expeditorum tenores, verumque huiusmodi emolumentorum annum valorem praesentibus pro expressis habentes) huiusmodi supplicationibus inclinati, emolumenta ex dictis dispensationibus matrimonialibus (per nunc et pro tempore existentem iurium et spoliolum huiusmodi collectorem generalem, aut legatum seu vicelegatum Apostolicae Sedis in dictis regnis pro tempore commorantem, vigore facultatum sibi desuper concessarum seu concedendarum, concedendis) modo supradicto (iuxta impositionem a dicto Alberto tunc cardinale et legato, ut praefertur, factam) provenientia, eidem hospitali, auctoritate apostolica, tenore praesentium, ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum concedimus et assignamus:

§ 6. Ac administratores praedicti hospitalis aut alios pro tempore deputatos super huiusmodi emolumentorum perceptione molestari, impediri, perturbari aut inquietari nullatenus posse aut debere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, ac modernum et pro tempore existentem in dictis regnis collectorem, ac nostrum et dictae Sedis de latere legatum seu vicelegatum huiusmodi (sublatam eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Confirmantur ad Sedis Apostolicae beneplacitum.

Clausulae.

Collectori spoliolum exequutio committitur.

§ 7. Quocirca eidem moderno et pro tempore existenti collectori generali et legato seu vicelegato per praesentes committimus et mandamus, quatenus, hospitali praedicto in praemissis efficacia defensionis praesidio assistens, in illius subventionem dicta emolumenta erogari curet et faciat.

Contraria solent.

§ 8. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis; necnon omnibus illis, quae dictus Clemens praedecessor in suis litteris praedictis voluit non ob stare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die vi februarii MDXCVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 6 februarii 1607. pontif. anno II.

LXVI.

Quod rectores ecclesiarum parochialium Indiarum Occidentalium; ab iis qui in ecclesiis et domibus Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini sepeliuntur, maiorem non exigant elemosynam, quam eam, quae a Concilio Tridentino praescribitur et a Pio V explicatur¹.

¹ Vide similes de hac re Constitutiones CCCXXV et CCCXXVI Clementis VIII in favorem fratrum sancti Francisci de Observantia latas, supra pag. 60 et 61 huius tomi, et aliam Pauli V, pag. 196 (n. t.).

Paulus Papa V.

ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Expositum nobis nuper fuit pro parte dilectorum filiorum Francisci Pereira, assistentis generalis totius Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini, necnon provincialis provinciae Mexicanae eiusdem Ordinis novae Hispaniae in Indiis, quod rectores parochialium ecclesiarum Indiarum Occidentalium, ne ita commode christifideles, qui in Domino moriuntur, in ecclesiis Ordinis huiusmodi, ac in propriis eorum parochialibus sepeliri valeant, de consilio forsansuorum superiorum, abusus introduxerunt ut scilicet exigant maiorem elemosynam ab iis, qui in ecclesiis dicti Ordinis sepeliuntur, ita ut fideles, qui in ecclesiis Ordinis huiusmodi sepeliri desiderant, parem ad minus parochialibus ecclesiis elemosynam relinquere debeant ratione eorum sepulturae, quam ecclesiis Ordinis huiusmodi relinquunt.

Rectores ecclesiarum parochialium Indiarum Occidentalium maiorem elemosynam ab iis, qui in ecclesiis fratrum Eremitarum sancti Augustini sepeliuntur in quam ab his qui in propriis ecclesiis sepeliuntur.

§ 2. Et, quod peius est, si quis pro animae suae refrigerio nonnullas missas a fratribus Ordinis huiusmodi dicendas reliquerit, praetendunt parochi elemosynam ratione missarum huiusmodi relictam inter ipsos et fratres praedictos esse dividendam, quo fit ut non parum in deligendis sepulturis in ecclesiis dicti Ordinis graventur saeculares, cum duplum pro sepultura solvere cogantur.

Exigebant insuper elemosynam missarum quas per animam sua fratribus dicendas relinquunt testatores.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, plerique christifideles in dictarum domorum ecclesiis ob difficultatem tam magnas expensas persolvendi sepeliri se facere non possint, quo fit ut ecclesiae huiusmodi mortuorum sepulturis et consequenter elemosynis in dies fieri consuetis propemodum priventur, idcirco pro parte eorumdem Fran-

Huiusmodi abusus a Papa renovari, Ordinis praesentibus supplicanti.

¹ Videretur legendum potius quam n. t.

cisci assistentis generalis et provincialis nobis humiliter supplicatum fuit, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Qui propterea rectoribus dictarum parochiarum prohibet maiorem eleemosynam petere quam praescribitur a Concilio Tridentino sess. xxv c. xiii et a Pio V. explicatur in sua constitutione.

§ 4. Nos igitur huiusmodi abusus omnino tollere, ac dicti Ordinis commoditatibus et propagationi, quantum cum Domino possumus, prospicere cupientes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, super consultationibus et negociis Episcoporum et Regularium deputatorum, omnibus et singulis parochialium ecclesiarum universarum Indiarum Occidentalium et Orientalium rectoribus, nunc et pro tempore existentibus, harum serie interdiximus et prohibemus, ne sub excommunicationis maioris latae sententiae poenā (a qua non nisi a nobis seu Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo absolvi possint) ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus maiorem eleemosynam ab iis, qui in dictorum fratrum Eremitarum sancti Augustini ecclesiis sepeliuntur, eā quam illis praescribit Concilium Tridentinum sess. xxv, cap. xiii, iuxta explicationem a felicis recordationis Pio Papa V praedecessore nostro emanatam sub datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MDLXVII, decimo septimo kalendas iunii, pontificatus sui anno II¹, quovis praetextu aut occasione, etiam de consilio, consensu et mandato suorum Ordinariorum, exigere valeant seu praesumant.

Exequutores huius constitutionis deputat.

§ 5. Quocirca dilectis filiis causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori, ac Indiarum Occidentalium et Orientalium Societatis Iesu provincialibus pro tempore existentibus, per praesentes

¹ Vide Constit. LVII Pii V in tom. VII pag. 573 et ibi sequentes declarationes (R. T.).

committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte assistentis generalis et procuratoris praedictorum, nunc et pro tempore existentium, aut alicuius eorum, fuerint requisiti, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrā illos praemissorum omnium et singulorum effectum pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque ac praemissis non parentes, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe seu indirecte quomodolibet praestantes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositā, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum, domorum et Ordinis huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis, statutis, consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis, domibus et Ordini, earumque rectoribus superioribus et fratribus, ac quibusvis aliis personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, ac litteris Gregorii XIII, etiam praedecessoris nostri, sub datum Romae apud sanctum Petrum, anno MDLXXII, pontificatus sui anno I¹.

¹ Dies qua huiusmodi litterae Gregorii XIII datae fuerunt, non indicatur; constitutiones anni MDLXXII habes in tom. VIII pag. 1-30, sed nulla de hac re ibi legitur. (R. T.).

Contrariisquē derogat.

Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis quoque credi iubet.

§ 7. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticā constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XVI februarii MDCVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. diē 16 februarii 1607, pontif. an. II.

LXVII.

Canonicis metropolitanae ecclesiae Goanae Officio sanctae Inquisitionis ad dictis exemptio conceditur a servitio ecclesiae et indultum percipiendi distributiones quotidianas¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Indultum de quo in rubrica.

§ 1. Cum, sicut accepimus, nonnulli canonici ecclesiae metropolitanae Goanensis in Indiis Officio sanctae Inquisitionis pro inquisitoribus fiscalibus seu notariis inserviant, et propterea dicto munere occupati in eadem ecclesiā personaliter residere, ac divinis officiis nocturnis et diurnis, uti ratione eorum canonicatum et praebendarum, quos obtinent, tenentur, interesse non possint; nos, ne id praedictis canonicis alicui detrimento sit opportune providere volen-

tes, motu proprio, et ex certā scientiā, et maturā deliberatione nostrā, ac de apostolicae potestatis plenitudine, praedictae ecclesiae canonicis nunc et pro tempore ad serviendum Officio eiusdem sanctae Inquisitionis pro inquisitoribus, fiscalibus, seu notariis deputatis, quamdiu dictis muneribus fungentur; consultoribus vero et caeteris officialibus eiusdem sanctae Inquisitionis, qui canonicatus et praebendas in eadem ecclesiā obtinent, pro eo dumtaxat tempore, quo actu servitio Inquisitionis vacabunt, a praedictā ecclesiā abesse, et interim omnia et singula fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque, nec non etiam distributiones quotidianas in quibusvis rebus consistentia, etiam ratione matutinarum aut aliarum horarum canonicarum manualiter quotidie dari et praestari solita, ad praedictos canonicos et quemlibet eorum ratione suorum canonicatum et praebendarum, si in eadem ecclesiā personaliter residerent, ac singulis officiis divinis, missis, legalis, diurnis et nocturnis horis assidue interessent, spectantia et pertinentia, cum eā integritate percipere, exigere et levare, ac in suos usus et utilitatem convertere, cum qua illos et illa percipere, exigere et levare possent, si, ut praefertur, personaliter residerent et interessent, libere et licite possint et valeant, et quilibet eorum respective possit et valeat; ita tamen, ut pro tempore, quo dicti consultores et caeteri officiales (praeter fiscales, inquisitores et notarios primodictos) pro negotiis sanctae Inquisitionis non fuerint occupati; a servitio ecclesiae non eximantur, auctoritate apostolicā tenore praesentium concedimus et indulgemus.

§ 2. Mandantes propterea venerabili fratri archiepiscopo Goanensi ac dilectis filiis capitulo et canonicis eiusdem ec-

Exequutio archiepiscopo et capitulo demandatur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

clesiae, caeterisque ad quos fructuum necnon distributionum aliorumque praemissorum distributio seu traditio nunc quomodolibet spectat, et in futurum spectabit, in virtute sanctae obedientiae, ut statim, visis praesentibus, omnia et singula fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta, nec non distributiones quotidianas solis praesentibus et divinis officiis, ut praefertur, interessentibus dari et per eos lucriferi solitas, quocumque nomine nuncupentur, omni morâ et dilatione postpositis, praedictis canonicis nunc et pro tempore ad servitium sanctae Inquisitionis huiusmodi deputatis, ac consultoribus et officialibus praedictis, seu eorum legitimis procuratoribus, occasione suorum canonicatum et praebendarum iuxta praesentium tenorem tradant et consignent, seu ab aliis tradi et consignari curent et faciant realiter et cum effectu.

Contraria tollantur.

§ 3. Non obstantibus apostolicis ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac eiusdem ecclesiae Goanensis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae eiusque praesuli, nec non capitulo, canonicis et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâ in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse de-

rogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VII martii MDCVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 7 martii 1607, pontif. an. II.

LXVIII.

Suspensio cuiusdam statuti super electione archiepiscopi Salisburgensis a capitulo et canonicis dictae ecclesiae facti¹.

Dilectis filiis decano, capitulo et canonicis ecclesiae Salisburgensis

Paulus Papa V.

Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam novitates contra sacrorum canonum decreta et usus longaevi auctoritatem in ecclesias introduci non debent, exigit officii nostri ratio, ut, si aliqua usquam pullulant, pastoralis sollicitudine, quam omnibus ecclesiis debemus, celeri remedio occurratur.

§ 1. Sane ad apostolatus nostri audientiam, nec sine animi nostri molestia, pervenit, quod vos ad perpetuo excludendum, certis praetensis de causis, ab ecclesiae Salisburgensis regimine Austriacae et Bavaricae familiarum quascumque personas, propria auctoritate statuere aut decernere non dubitastis ut nullus ex his ambabus familiis ad Salisburgensem archiepiscopatum in perpetuum eligatur vel postuletur; id quod contra ecclesiasticas regulas commissum fuisse plane dignoscitur.

Exordium.

Capitulum familiarum Austriacae et Bavaricae a voce passiva statuto quodam excluderat.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Huiusmodi statutum suspendit Paulus.

§ 2. Quapropter nos, quibus sacrorum canonum commissae est custodia, ne ecclesiastica subvertatur disciplina, ex nostri apostolatus officio, quo divina dignatio fungi voluit humilitatem nostram, suprascriptum statutum seu decretum (quod diligenter consideravimus, et ab aliis considerari et examinari fecimus) maturâ super eo habita deliberatione, auctoritate apostolicâ, praesentium tenore, suspendimus, et, stante huiusmodi suspensione, capitulum vestrum, aut eius et quascumque alias, ad quas Salisburgensis archiepiscopi electio spectat, personas non ligare neque arctare, nullique eligibili ullatenus praeiudicare, eâdem auctoritate decernimus, ita ut quodcumque ecclesiam Salisburgensem destitui contingerit solatio pastoris, nullus canonicorum, neque ulla aliarum dictarum personarum, ad quas praedicta electio pertinet, aut aliâs eligibiles sunt, cuiuscumque gradus, dignitatis, nobilitatis, conditionis et praecminentiae existant, ab electione activâ vel passivâ, aut a postulatione, vigore statuti huiusmodi ita suspensi, excludantur aut repellantur, prout excludi aut repelli non posse nec debere praedictâ auctoritate decernimus: firmis nihilominus et in eodem statu in caeteris remanentibus vestri capituli quibuscumque aliis constitutionibus, eiusdemque et canonicorum ac supradictarum personarum iuribus. Quibus omnibus et singulis non intendimus in aliquo praeiudicare.

Sic quoque servari praecipit.

§ 3. Quare vobis omnibus et singulis, aliisque ad quos electionis¹ praedictae negotium quomodolibet spectat, per apostolica scripta praecipiendo mandamus ne huiusmodi per nos ita suspensio statuto seu decreto, adveniente dictae ec-

clesiae vacatione, in iudicio vel extra ullo modo utamini et respective utantur.

§ 4. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac privilegiis, indultis et litteris apostolicis vobis et aliis praedictis, vel vestrum et illorum cuilibet, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, aut aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et ad verbum expressa mentio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Obstantibus derogat.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die IX martii MDCVII, pontificatus nostri anno II¹.

Dat. die 9 martii 1607, pontif. an. II.

LXIX.

Prohibet quominus ecclesiastici regni Siciliae boves, vaccas, vitulos ac alia animalia agrorum culturae utilia occidant².

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Regnum Siciliae ultra Pharum illiusque solum ita fertile esse considerantes,

Procuratum a fertilitate soli deducunt.

¹ Die 21 martii Paulus Papa privilegia mercatoribus Anconitanis a Clemente VIII concessa, et quae suo loco retulimus, confirmavit.

² Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Edit. Rom. fert electiones; erronee, ut patet (R. T.).

ut nedum adiacentibus locis, sed interdum ipsi Urbi pluries in maximis annona difficultatibus frumenta subministravit, ob idque antiquitus *Romani Horrei* nomen meruerit, ad ipsius regni commodiorem facilioremque culturam proficientia (maxime catholicorum regum votis id exposcentibus) libenter constitimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Siciliae reges
edicto suo cave-
rant quominus
boves, vituli, etc.
mactarentur.

§ 1. Sane, charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, quod, cum in praedicto regno, cuius ipse Philippus etiam rex existit, magna bovum et vaccarum ad terras illius regni excolendas penuria existeret, ipsius Philippi regis in dicto regno antecessores per eorum edicta, constitutiones seu pragmaticas mandarunt et praeceperunt omnibus et singulis eiusdem regni incolis, ne boves, vaccas, vitulos et huiusmodi generis animalia ad usum carniū pro victu humano conficiendarum (praeterquam in certis publicis locis dumtaxat) sub quibusdam poenis quovis modo mactare seu mactari facere auderent vel praesumerent; quae edicta, constitutiones, seu pragmaticas ipse Philippus rex, seu eius in dicto regno proreges vel alii ministri postea confirmarunt et innovarunt.

Philippus hic
legem ad eccle-
siasticam peti
extendi.

§ 2. Verum, quia personae ecclesiasticae, tam saeculares quam regulares, dicti regni, sive eorum aliqui, in maximum totius regni illiusque agriculturae detrimentum, boves, vaccas et vitulos interdum mactare seu mactari facere non verentur; praedictus Philippus rex nobis humiliter supplicari fecit, quatenus super praemissis opportunum adhibere remedium de benignitate apostolica dignaremur.

Paulus exten-
dit sub poenis,
quae hic recen-
sentur.

§ 3. Nos igitur, qui ab initio nostrae ad summi apostolatus apicem assumptionis, frumenti et bladarum abundantiam

et ubertatem ubique vigere sinceris desideravimus affectibus, ipsius Philippi regis nobis per dilectum filium nobilem virum Ioannem Fernandez de Pacecho marchionem Villenae, dum apud nos pro ipso Philippo rege oratoris munere fungeretur, porrectis supplicationibus inclinati; omnibus et quibuscumque personis ecclesiasticis, tam saecularibus quam regularibus (etiāsi saeculares patriarchali, episcopali aut quavis aliā dignitate vel excellentiā, regulares vero personae huiusmodi cuiusvis Ordinis, etiam quantumvis exempti et privilegiati, nec non Militiarum, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, existant) in virtute sanctae obedientiae ac sub indignationis nostrae, nec non mille scutorum, quoad saeculares, quo vero ad regulares personas huiusmodi, quorumcumque officiorum ac dignitatum, etiam generalium, quae obtinent, ac incapacitatis ad illa similia aut dissimilia in futurum quomodolibet obtinenda, quo autem ad milites hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani huiusmodi, aliorum mille scutorum, et in subsidium, quoad eos qui non habent in aere, exilii a toto praefato regno, poenis per contravenientes incurrendis districte prohibemus et inhibemus, ne ipsi aut eorum aliqui de caetero, quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio, boves, vaccas, vitulos aut animalia huiusmodi agrorum culturae inservientia ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum mactare seu mactari facere, vel alias mactantibus auxilium vel favorem, occulte vel publice, directe vel indirecte dare, audeant vel praesumant.

§ 4. Decernentes praesentes nostras litteras (etiam ex eo quod quicumque quavis auctoritate, dignitate, officio et honore fungentes, in praemissis quomodolibet interesse habentes seu habere praetendentes, ad hoc vocati, et causae, propter

Clausulae.

quas illae emanarunt, examinatae et iustificatae non fuerint, nec praemissis consenserint, seu quibusvis aliis de causis) de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut ad terminos iuris reduci, vel in ius aut controversiam sub quocumque praetextu¹, seu alias quomodolibet infringi vel revocari nullatenus posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus inviolabiliter observari: sicque, et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales ac Palatii Apostolici auditores (sublatā eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutiones
de iure.

§ 5. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Panormitano et Messanensi et episcopo Mazariensi per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel eorum quilibet per se, vel alium, seu alios in dignitate ecclesiastica constitutos per ipsos delegandos, easdem praesentes litteras et in eis contenta quaecumque publicari, et, sub praedictis et aliis sibi benevisis poenis, per quoscumque antistes, praelatos, tam regulares quam saeculares, capitula, clericos, fratres, milites et personas quascumque, quantumvis exemptas, omnibus iuris et facti remediis, invocato etiam brachio saeculari, omni mora, dilatione et exceptione remotis, faciant, praecipiant et mandent inviolabiliter observari; contradictores quoscumque et rebelles per praedictas seu alias

¹ Videtur hic deesse verbum *revocari* R. r.

eis benevisas, etiam corporis afflictivas (citra tamen sanguinis), poenas ac censuras ecclesiasticas auctoritate nostrā, appellatione pospositā, compescendo.

Derogatio con-
trarium.

§ 6. Non obstantibus praemissis ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de unā, et concilii generalis de duabus dietis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis exemptionibus, immunitatibus ac gratiis, privilegiis quoque, indulgentiis et litteris apostolicis quibusvis praelatis, superioribus, collegiis, conventibus, monasteriis, hospitalibus, domibus et locis, illorumque personis et Ordinibus ac Militiis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio, et ex certā scientiā, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et aliis quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus (etiāsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret), tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et formā in illis traditā observatā, inserti forent, praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter aut divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptis
danda fides.

§ 7. Volumus autem quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si vere et realiter essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxiii martii mdcvii, pontificatus nostri anno ii¹.

Dat. die 23 martii 1607, pontif. an. ii.

LXX.

Facultas cardinali de Ioiosa absolvendi ducem, senatum, statuarios, consultores, etc. a censuris per eos incursis, necnon interdictum a dicta civitate amovendi².

Venerabili fratri nostro Francisco episcopo Sabiniensi S. R. E. cardinali de Ioiosa nuncupato

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Vices Illius, quamquam immeriti, gerentes in terris, qui visitat in virga iniquitates hominum et in verberibus peccata, misericordiam autem suam non dispergit ab eis, multaeque miserationis est et praestabilis super malitia, eos, quibus errantibus inviti adhibuimus virgam ecclesiasticae disciplinae, reversos in viam

¹ Quinque post dies confirmata fuit facultas a praedecessoribus Pontificibus concessa episcopo Ostiensi et Veliternensi cognoscendi causas incolarum dioecesis Veliternensis, et quidem in prima et secunda instantia in urbe Veliternensi, in tertia vero in Romanâ Curia.

² Ex Regest. in Secret. Brev.

libenter paternâ complectimur misericordiâ et benignitate.

§ 1. Dudum siquidem Leonardum Donatum ducem, et senatum republicae Venetorum, statuarios et eorum consultores, fautores et adhaerentes (quod dux et senatus ipsius reipublicae certas leges contra ecclesiasticam libertatem, Sedis Apostolicae auctoritatem, ac generalibus conciliis et sacris canonibus ac Romanorum Pontificum constitutionibus repugnantes, nulliter et de facto condidissent et promulgassent; praeterea duas personas ecclesiasticas, videlicet, Brandolinum Valde-
Pontifex Venetam urbem ecclesiastico supposuerat interdictum ob violatam ecclesiasticam libertatem.
marinum abbatem seu commendatarium monasterii de Hervesa Tarvisinae dioecesis, ac Scipionem Saracenum canonicum Vicentinum pariter de facto, et ecclesiasticam violando immunitatem, ob quaedam praetensa delicta carceratos tenerent, prout nunc tenent) ex debito pastoralis officii, quo divina dignatio fungi voluit humilitatem nostram, canonicâ monitione praemissâ, excommunicavimus, et excommunicatos declaravimus, civitatemque Venetiarum et universum Venetorum dominium ecclesiastico supposuimus interdicto et aliâs contra eos processimus, prout in nostris sub huiusmodi formâ Brevis litteris expeditis, ac datis die xvii aprilis proxime praeteriti, plenius continetur¹.

§ 2. Cum autem, dum eorumdem Leonardus ducis, senatus et aliorum praedictorum expectamus correctionem, charissimus in Christo filius noster Henricus Galliae rex christianissimus per dilectum filium nobilem virum Carolum de Alincourt, eiusdem Henrici regis apud nos et Apostolicam Sedem ordinarium oratorem, primum, et deinde charissimus etiam in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus per dilectos etiam fi-

¹ Has litteras non recensuit coquelinus, nec ideo in edit. Main. reperiuntur (n. t.).

lios nobiles viros Franciscum de Castro eiusdem Philippi regis apud dictam rempublicam extraordinarium et Inicum Cardenas ordinarium oratores, nomine ac de ordine et ad requisitionem virtuteque commissionis eiusdem reipublicae, supplicationibus nobis super hoc humiliter porrectis, apud nos intercesserint, ut (quoniam, sicut ipsi oratores, ac demum etiam fraternitas tua scriptis nobis affirmasti, ipsi Leonardus dux ac senatus praedicti circa contenta in dictis litteris nostris iam aliquâ ex parte satisfecerunt, et plenius satisfacere intendunt) eosdem et alios praedictos a dictâ sententiâ excommunicationis contra eos a nobis latâ et promulgatâ absolvere et liberare, interdictumque amovere de benignitate apostolicâ dignaremur;

Facultates ad hoc necessarias cardinali de Ioiosa tribuit Pontifex.

§ 3. Hanc ob rem, nos morem Ecclesiae, quae nemini ad se post errata humiliter redeunti claudit gremium, cum misericordiâ servare (facti, exemplo Apostoli, infirmi ut infirmos lucrifaciamus), ac praedictorum regum praemissis, necnon aliorum christianorum principum, qui pro iisdem Leordardo duce et senatu praedictis pariter instantes supplicando apud nos intercesserunt seu intercedi fecerunt, precibus honorem habere, ac praedictorum Leonardus ducis et senatus et aliorum praedictorum saluti consulere paternâ charitate volentes, fraternitati tuae, de cuius fide, integritate et prudentiâ plurimum in Domino confidimus, Venetias proficiscenti, tenore praesentium, committimus et mandamus, quatenus, si et quando iidem Leonardus dux et senatus alique praedicti in iis, quae tibi significavimus, satisfactionem praestiterint, eaque realiter et cum effectu adimpleverint, et non aliâs, ipsum Leonardum ducem ac senatum Venetorum, statuarios et eorum consultores, fautores et adhaerentes praedictos, ab excommunicationis sen-

tentiâ a nobis in dictis¹ et aliis quibuslibet litteris nostris contra eos latâ et promulgatâ, in utroque foro penitus et omnino auctoritate apostolicâ absolvere et liberes; necnon ecclesiasticum interdictum praedictum remittas, tollas et relaxes, ac sanctis Ecclesiae sacramentis eosdem restituas, impositâ eis poenitentia, quae tibi videbitur, salutari: nos enim, stantibus praemissis, pro praedictis omnibus et singulis faciendis et exequendis, eidem fraternitati tuae, tenore praesentium, eadem auctoritate apostolicâ, facultatem tribuimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac supranominatis et aliis litteris nostris, caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod per praesentes nostras, ac per quemvis actum a fraternitate tuâ, mandato et auctoritate nostris huiusmodi ac virtute praesentium, quomodolibet faciendum, libertati, immunitati ecclesiasticae necnon iuribus Sedis et Camerae Apostolicae quibuscumque, et signanter declarationibus nullitatis et invaliditatis praedictarum legum a nobis in praedictis litteris factis et promulgatis, necnon capitulis et conventionibus cum felicis recordationis Iulio II praedecessore nostro ac praedictâ republicâ seu eius legitimis procuratoribus initis et iuratis die xxiv februarii anni mdc², et omnibus et singulis in eis contentis, nullum omnino praepiudicium quomodolibet inferatur: quinimo a dictis declarationibus, capitulis et conventionibus, omnibusque in iis contentis nullo modo recedere intendimus, aut eis in aliquo derogare, sed salva semper esse et fore, neque alias poenas, occasione praemissorum ab eis incursas, remittere, et ita decernimus et declaramus.

¹ Perperam edit. Main. legit *indictis* (n. t.).

² Acta conventionum huiusmodi in *Bull.* non sunt (n. t.).

Contraria tolluntur.

Datum Romae apud sanctum Petrum
sub annulo Piscatoris die IV aprilis MDCVII,
pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 aprilis 1607, pontif. an. II.

LXXI.

*Ordinationes et statuta super bono regi-
mine Congregationis Cassinensis mo-
nachorum Ordinis sancti Benedicti*¹.

Paulus. Papa V.
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Cum, sicut accepimus, in Ordine san-
cti Benedicti Congregationis Cassinensis,
alias sanctae Iustinae Paduanae, qui primo
ab eodem sancto Benedicto institutus,
et deinde a tot tantisque Patribus san-
ctitate et disciplinae regularis exemplo
per diversas totius orbis christiani re-
giones propagatus, virtute Altissimi ad
laudem sui nominis iam multis ab hinc
saeculis floruit, nonnulli abusus exorti
fuerint, quibus nisi nostrae pastoralis sol-
licitudinis providentia celeriter occurrat-
ur, dubitandum sit ne, huiusmodi morbo
invalescente, regularis disciplinae obser-
vantia paulatim collabatur;

Constituit se-
ptem provincias
Ordinis in Italia.

§ 1. Nos igitur attendentes quod ubi
gubernaculum disciplinae contemnitur,
restat ut Religio naufragetur, pro nostri
pastoralis officii debito praemissa con-
ventibus oculis pertransire nequivimus.
Quapropter, re² prius mature discussa et
examinata, adhibitis viris gravitate, pru-
dentia et usu rerum praestantibus, quibus
negocium demandavimus, de eorum con-
silio huiusmodi abusibus, quantum cum
Domino possumus, occurrendum decrevi-
mus. Motu igitur proprio, non ad alicuius

¹ Quae ad hanc pertinent Congregationem vide
in Constit. II Julii II *Super Cathedram*, tom. V
pag. 400.

² Hanc vocem re nos addidit, censimus (H. T.).

nobis oblatae petitionis instantiam, sed
ex certa nostra scientia, ac de apostoli-
cae potestatis plenitudine, Congregationis
praedictae, Ordinis sancti Benedicti, in
universa Italia, insulisque ei adiacentibus
septem provincias nempe Romanam, He-
truriae, Neapolis, Siciliae, necnon Ve-
netiarum, Lombardiae ac Liguriae, per
praesentes perpetuo valituras, constitui-
mus et deputamus, illisque sic constitutis
et deputatis;

Romanam,

§ 2. Romanae, videlicet, sancti Pauli
prope et extra muros almae Urbis nostrae,
necnon sanctae Scholasticae Sublaci, ac
sanctae Mariae Farsensis, et extra muros
Caesenatensis, ac sancti Vitalis Raven-
natensis et sancti Proculi Bononiensis,
necnon eiusdem sancti Benedicti Ferra-
riensis¹;

Hetruriae,

§ 3. Et Hetruriae, sancti Eugenii Se-
nensis, necnon sanctae Florae et Lucillae
Aretinensis, necnon sanctae Mariae Flo-
rentinensis, et sancti Honorati Lerini, ac
sanctae Mariae Cromensis, Ragusinensis
diocesis, et sancti Petri Regiensis;

Neapolitanam,

§ 4. Necnon Neapolitanae, ipsius sancti
Benedicti Castrovisitarum, sancti Michaelis
Montis Caveosi, sanctae Mariae Andrien-
sis, sanctissimae Trinitatis Cavensis, nec-
non sancti Severini Neapolitanensis, ac
sancti Angeli Caetanensis, sancti Laurentii
Aversanae et eiusdem sancti Benedicti
Montis Cassini;

Siciliam,

§ 5. Siculae, sancti Placidi Messanensis,
necnon sancti Nicolai Cataniensis, et san-
ctae Mariae Fondroni, necnon sanctae
Flaviae, ac sanctae Mariae Montisregalis
et sancti Martini Panormitanensis, necnon
eiusdem sanctae Mariae de Gangio et san-
cti Philippi de Argirione;

Venetiam,

§ 6. Ac Venetae, sancti Nicolai Liectoris,
necnon sancti Georgii Venetiarum et san-

¹ Subintellige monasteria subiectimus et sup-
ponimus uti dicitur in fine § 8; nam eousque ora-
tio manet in pensa (H. T.).

ctae Mariae de Pratalia, et sanctae Iusti-
nae de Padua, necnon sancti Felicis et
Fortunati Vicentinensis et sancti Nazarii
Veronensis, ac sancti Pauli de Atgon,
necnon sancti Iacobi de Pontida, Bergo-
mensis diocesis, et sancti Faustini ac
sanctae Euphemiae Brixienensis;

Lombardiae,

§ 7. Necnon Lombardiae, sancti Simpli-
ciani, ac sancti Petri in Glassiate Mediola-
nensis, sancti Spiritus et sancti Salvatoris
Papiensis, necnon sancti Sixti Placenti-
nae, ac sanctae Mariae Gratiarum Pla-
centinae diocesis, et sancti Ioannis Evan-
gelistae Parmensis, necnon sancti Colum-
bani Bobiensis, ac sancti Benedicti de
Padolione;

Liguriae,

§ 8. Liguriae vero provinciis praedictis,
sancti Nicolai Buschetti, sancti Benigni
et sancti Iuliani, ac sanctae Catharinae,
necnon sancti Hieronymi Cervariae Ia-
nuensis diocesis, ac sancti Bartholomaei
Astensis, ac sancti Petri Salviani Tauri-
nensis diocesis, dictorum Ordinis et Con-
gregationis monasteria, etiam perpetuo
subiicimus et supponimus.

In dictis pro-
vinciis novem
abbates defini-
tores eligendi
sunt.

§ 9. Et (ut deinceps in definitorio aequa-
litas votorum habeatur) quod de caetero
perpetuis futuris temporibus in dictis se-
ptem provinciis novem abbates definitores
(ex quibus Romana unum, Hetruriae
unum, Neapolitana unum et Siciliae alium,
et Liguriae alium, Veneta vero et Lom-
bardia provinciae praedictae, ob illorum
maiores monasteriorum numerum, pro
qualibet earum duos abbates huiusmodi
ex illis respective oriundos habeant) eli-
gantur ac deputentur²; dictique novem
definitores canonice per vota et ser-
v-

¹ Similem praescriptionem de aequalitate vo-
torum in definitorio factam pro Ordine Latera-
nensium vide supra pag. 268 huius tomi (H. T.).

² Hic et in omnibus §§ sequentibus mente
supplenda sunt verba *statuimus et ordinamus*
quae postea leguntur § 29, nam eousque oratio
iterum suspensa manet (H. T.).

tinia secreta, ut moris est,¹ electi, in
quibuscumque capitulis generalibus om-
nes et singulas tam spirituales quam
temporales gratias et facultates ab hac
Sede Apostolica eis concessas, et quas
hactenus habuerunt, habeant: hac tamen
ratione, ut posthac singuli definitores se-
ptem provinciarum praedictarum diver-
sarum nationum et professionum existant;
nulloque modo duo ex eadem natione vel
professione, uno et eodem tempore, in
praedicto capitulo, licet ex diversis pro-
vinciis praedictis professi sint, esse pa-
tiantur, sed ex eisdem provinciis oriundi
eligantur, ut supra, ac constituantur.

§ 10. Et ad tollendam dictorum defi-
nitorum perpetuitatem, quieti dictae Con-
gregationis maxime contrariam, quod
singulo quoque anno tres definitores ex
antianis sive antiquioribus, (duo nempe
ex Lombardiae, Venetae et Liguriae, ac
unus ex Romana, Hetruriae, Neapolitana
et Sicula provinciis praedictis) ab eodem
definitorio per biennium vacent, ac illo-
rum loco tres substituantur respective ex
eisdem provinciis, ita ut semper unaquae-
quae provincia suum vel suos semper
habeat definitorem seu definitores praes-
criptos;

§ 11. At si aliqua iusta causa abbates
alienius provinciae ad praedictum capi-
tulum non accederent, vel accedentes ab
electione definitorii exclusi remanerent,
(seu quod illo anno visitatorum officio
functi essent, seu quod per biennium mi-
nime vacassent et eo casu in praedicto
definitorio ab huiusmodi electione exclusi
essent) et tunc ex provincia illi viciniore
abbas definitior, servatis tamen superius
narratis, pro illa vice tantum, eligatur;

§ 12. Conservatores quoque iuxta con-
stitutiones dictae Congregationis appro-
batas, nempe duo ex Romana, Hetruriae

¹ Hic edit. Main. repetit *canonice* (H. T.).

² Particulam *quod censuimus* addendam (H. T.).

Ex quibus tres
antiquioribus
quodlibet anno
vacent ad bien-
nium, et ab anti-
quioribus.

Et tuncque ali-
qua a definitore
exclusi, ab-
ter ex viciniore
provinciae ali-
quis.

Conservatores
qui et in de suis
eliguntur et quis

eorum sit mu-
nus.

et Neapolitanâ, alii vero ex Venetâ, Lombardiae et Liguriae provinciis praedictis eligantur, ipsique sic electi cum Dei timore omnique diligentia omnia illo anno a definitioribus, visitoribus ac praesidente praedictis gesta, et praecipue electiones praelatorum et officialium perspiciant ac recognoscant (et quidquid contra Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum decreta ac constitutiones dictae Congregationis factum esse reperient, illud nullum et irritum declarent) ac cum effectu, sub privationis dignitatum, quas pro tempore obtinerent, ac inhabilitatis ad illas¹ obtinendas poenis eo ipso incurrendis, illorum habilitationem nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus, quandocumque existentibus, omnino reservando, exequi mandent: et contra inobedientes, etiam definiores, nullâ habita personarum vel dignitatum ratione, per censuras et poenas ecclesiasticas, auctoritate nostrâ, procedant;

Abbatum, etc.
numerus qui, et
quas ipsorum
electio.

§ 13. Et in qualibet ex provinciis praedictis tot abbates, priores, cellerarii ac magistri novitiorum ex eâ oriundi, quot sunt in eâ monasteria vel praelaturae et officia, existant; et casu, quo in singulis monasteriis idonei ad hoc munus subeundum minime reperiantur, tunc idonei aliis ex monasteriis eiusdem provinciae professi subrogentur; quod si in totâ provincia non sint tot monachi idonei professi, qui ad praedicta officia suae provinciae assumi possint, tunc ex monasteriis vicinioribus alterius provinciae idonei assumantur;

Abbatum a de-
finitorio eligen-
di.

§ 14. Ne autem facultas regiminis dictae Congregationis diminuta intelligatur, quod², pro arbitrio dicti regiminis, abbates, priores, omnesque officiales, ac singulos privatos monachos ex provinciâ in

¹ Forsan de more addendum et alias R. T.² Praeintelligi semper statuimus et ordinamus (R. T.).

provinciam, prout expediens ei³ videbitur, ut antea poterant et valebant, ita ut omnia in dictâ Congregatione communia sint et esse intelligantur, amovere et destinare⁴ possint et valeant, nullâ nationum et personarum seu monasteriorum habitatione; quinimo singuli abbates cuiusque provinciae monasteriis Congregationis, definitorii et regiminis arbitratu, deputentur et praeficiantur;

§ 15. Quodque abbates, priores caeterique officiales praedicti, iuxta praescriptum usum dictae Congregationis, alicui monasterio non praeficiantur ultra quinquennium, et ab illius administratione etiam per quinquennium omnino vacent; ita ut tam abbates quam caeteri officiales praedicti quot annis praefuerint, tot etiam ab eius monasterii ac officii administratione vacent: et quod singuli resideant, nec ab eis ullo quaesito colore ultra unam dietam et per octo dies, sine licentiâ praesidentis⁵ iustam causam expressam conservatoribus in proximo capitulo generali exhibendam et examinandam an iusta fuerit causa discessus) abesse possint, et qui secus fecerint illorum arbitrio puniantur;

§ 16. Ne aliis praedicantes abbates praedicti reprobi inveniantur, quod ad vitam communem, necnon divina officia, tam diurna quam nocturna, omniaque alia regulae dictae Congregationis instituta cum Dei timore, habitâ tamen personarum ac temporum qualitate⁶, concurrant, nisi⁷ cum hospitibus impediti sint vel aliâ iustâ causâ excusentur;

¹ Nempe: ei regimini vel definitorio (R. T.).² Legendum videretur amoveri et destinari possint et valeant, nempe abbates et alii praedicti, ac singuli privati monachi (R. T.).³ Haec supplendum mihi videretur: et nisi ob vel aliquid simile; aut legendum: et sine iustâ causâ expressâ exhibendâ et examinandâ (R. T.).⁴ Aptius legeretur qualitatibus ratione (R. T.).⁵ Erronee edit. Main. legit ut si pro nisi (R. T.).Eorum munus
quinquennio ex-
pletur.Vitam com-
munem et alia
instituta obser-
vent.Studenti-
bus plene provi-
deant.Eandem ubi-
que disciplinam
servari curent.Administra-
tio cellerario-
rum sit.Qui decani
sint.Visitorum
munus et ele-
ctio.Praesertim
circa monacho-
rum amotionem.

§ 17. Monachis vero litteris operam dantibus de idoneis lectoribus ac aliis necessariis et decentibus rebus ac commoditatibus illis benevisis provideant;

§ 18. In omnibus quoque monasteriis parem formam vivendi et vestiendi ac regularem disciplinam ab omnibus observari curent;

§ 19. In administratione autem rerum temporalium ea cautio adhibeatur, ne praelati eam per se ipsos, ut causa vagandi tollatur, exercent: sed ea per cellerarios a dictis definitioribus vel praedicti Ordinis regimine deputatos (corruptelâ et abusu cellerariam in pectus, ut dicunt, abbatis concedendam¹ penitus sublatis) exercentur;

§ 20. Ac Constitutiones praedicti Ordinis, ut cellerarii a regimine deputati decani existant, omnino observentur;

§ 21. Duo autem visitatores dictae Congregationis, ex Romanae, Ileruriae ac Neapolitanae, ac alii duo ex Lombardiae, Venetae necnon Liguriae provinciarum praedictarum abbatibus ex ipsismet provinciis oriundi eligantur, qui extraneas provincias visitent (non autem proprias), si id definitores expedire iudicaverint; alias constitutiones dictae Congregationis serventur, et in provinciâ Siculâ duo visitatores, iuxta praescriptum usum dictae Congregationis, eligantur, dictique visitatores, Deo iuvante, munus suum visitationis cum omni diligentia subeant ac absolvant, singulosque monachos et novitios de statu monasterii, necnon praepositorum et ministrorum qualitate, ac rerum spiritualium et temporalium statu exactissime examinent;

§ 22. Monachos vero vel novitios aliquo monasterio, in quo saltem per annum continuum non permanserint, et

¹ Videretur legendum concedendi; nempe sublatis corruptelâ et abusu concedendi cellerariam in pectus, ut dicunt, abbatis (R. T.).

quos amovendos necessarium iudicaverint (super quo illorum conscientias gravamus), per illam provinciam tantum mutare valeant, dicto capitulo generali mutationes de unâ ad aliam provinciam (ut sumptibus superfluis parcatur) reservando;

§ 23. Et novitiatus pro novitiorum educatione in singulis provinciis praedictis constitui et constituendi in suo robore permaneant, ita tamen quod in quibuslibet novitiatibus praedictis ex eiusdemmet provinciis huiusmodi oriundi iuxta constitutiones apostolicas et decreta Concilii Tridentini idonei ad probationem admittantur, ac semper et ubique cives civitatum et locorum, in quibus monasteria huiusmodi sita sint, caeteris extraneis paribus praeferantur;

§ 24. Quodque in provinciâ Romanâ praedictâ, etiam in monasteriis sancti Proculi Bononiensis ac sancti Benedicti Ferrariensis novitiatus constituentur, et in eis iuvenes ex eadem provinciâ oriundi ad probationem recipiantur;

§ 25. Quaelibet autem provincia illum tantum numerum novitiorum recipiat, et ad professionem admittat, quem commode alere poterit; si vero aliqua provincia seu monasterium plures monachos, quam ex eius redditibus alii possunt, habere comperiatur, neminem recipiat, priusquam ad numerum praefixum illius professi redacti fuerint;

§ 26. Et quia in dicto monasterio sancti Pauli de eadem Urbe, ob illius aëris intemperiem (ut aiunt), Romani vel ex eadem provinciâ oriundi, in maximum eorum dictaeque Congregationis detrimentum, minime recipiuntur, quemadmodum praeteritis temporibus recipere solitum fuit et hoc in aliis monasteriis servatur; quod deinceps, singulo quoque anno, saltem sex novitii ad probationem ibi recipiantur, sed in dictum monaste-

Novitiorum
educatio et pro-
batio qualis esse
debeat.Novitiatus
duo consti-
tuan-
tur.Novitiorum
numerus praefi-
nitur.Novitii sex in
monasterio san-
cti Pauli de Ur-
be singulis an-
nis recipiantur
de provinciâ Ro-
mana, et sublatis
sunt.

rium sanctae Scholasticae Sublaci ad probationem et professionem emittendam (sumptibus tamen et expensis dicti monasterii sancti Pauli, cuius professi sint et esse intelligantur) mittantur;

Et alii quatuor in novitiatu Sublacensi.

§ 27. Hacque de causâ saltem duo novitii pro monasterio Farfensi, et alii duo pro monasterio Sublaci praedictis, ex eadem provinciâ Romanâ oriundi, in dicto novitiatu Sublacensi (usque¹ ad numerum, qui ex illorum monasteriorum redditibus ali et sustentari possint, reducti fuerint), quibuscumque non obstantibus, recipiantur;

Abbas dicti monasterii sancti Pauli et procurator Ordinis non sint de eadem provinciâ oriundi, vel professi.

§ 28. Quodque, quoties contigerit abbatem dicti monasterii sancti Pauli oriundum vel professum esse ex monasteriis Lombardiae, Venetae et Liguriae provinciarum praedictis², tunc procurator generalis dictorum Ordinis et Congregationis oriundus vel saltem professus ex aliquo monasterio Romanae, Hetruriae vel Neapolitanae provinciarum praedictarum, et viceversa, existat et esse debeat, nec ambo ullo umquam tempore ex monasteriis earundem, sed diversarum provinciarum praedictarum esse debeat³;

Iussio praemissa observandi.

§ 29. Similiter perpetuo statuimus et ordinamus⁴ ac ita ab omnibus et singulis, quos praemissa concernunt et concernent quomodolibet in futurum, sub poenâ privationis vocis activae et passivae, ipso facto incurrendis⁵, inviolabiliter observari debere volumus et mandamus.

Confirmatio

§ 30. Ac, pro praemissorum comple-

¹ Heic videretur supplenda particulam dum (R. T.).

² Aptius legeretur praedictarum (R. T.).

³ Videretur legendum debeant, aut alter eorum esse debeat (R. T.).

⁴ Hinc aptius nova inciperetur (R. T.).

⁵ Legendum incurrendis, nisi desint verba et alia, nempe, poenis, aut antea legendum fuerat: sub poenis excommunicationis maioris et privationis, etc. prout ex § 31 seq. videretur posse argui (R. T.).

mento, omnia et singula privilegia libertates, immunitates, favores, antelationes, aliasque gratias tam spirituales quam temporales per felicis reordinationis Eugenii Papam IV¹, et Gregorium XIII² necnon Clementem VIII³ Romanos Pontifices praedecessores nostros, sub quacumque verborum formâ et expressione, super dictorum definitorum electione, dictaeque Congregationis felici statu ac directione, et aliâs super praemissis quomodolibet concessa, necnon singulas litteras apostolicas desuper expeditas, ac illarum formas et continentiam, tenores et effectus, perinde ac si de verbo ad verbum praesentibus inserta essent, dummodo praemissis contraria non existant, pariter perpetuo approbamus et confirmamus, illisque, ac earum singulis, perpetuae ac inviolabilis firmitatis robur adiicimus, necnon omnes et singulos, tam iuris quam facti, ac solemnitatum in his quomodolibet requisitarum ac necessariarum, defectus, excogitados vel non cogitados, si qui principaliter vel accessorie, aut aliâs quomodolibet intervenerint in eisdem, etsi de illis, ad hoc ut suppleri et sanari possint, specialis, specifica et expressa mentio facienda esset, supplemus;

privilegiorum et ordinationum Pontificiarum, quae praemissis non contrariantur.

§ 31. Decernentes praedictas eorum praedecessorum litteras validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri⁴ ab eis, ad quos nunc spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, firmiter observari debere,

Appositio clausularum praeservativarum.

¹ Eugenii IV prorsus legenda est Constit. vi in tom. v pag. 11, sed vide etiam Constit. xiii, ib. pag. 21 et seq. (R. T.).

² Tres in Bullario leguntur Gregorii XIII Constitutiones de hoc Ordine; nempe xxvi, in tom. viii pag. 66; lxxv, ibid. pag. 165; et xciv, ib. pag. 269; ex hisce tribus altera potissimum ad rem facit (R. T.).

³ Vide Clementis VIII Constit. lvii in tom. x, pag. 28 (R. T.).

⁴ Videretur legendum sortiri, et ab eis (R. T.).

nec ab illis ullo umquam tempore resistere posse; sed ad illarum observationem obligatos fore et esse, ac sub eisdem maioris excommunicationis et privationis vocis activae et passivae poenis cogi et compelli; praesentes vero de subreptione vel obreptione seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, notari, seu impugnari, aut aliâs quomodolibet infringi vel retractari seu invalidari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu in ias vel controversiam vocari, aut adversus eas quodcumque iuris vel facti, aut iustitiae, seu gratiae remedium intentari, impetrari vel concedi nullatenus umquam posse; sicque ab omnibus et singulis censi, et ita per quoscumque iudices, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, irritumque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutorum deputatio.

§ 32. Quocirca dilecto filio nostro Alexandro sancti Laurentii in Damaso, diacono cardinali Montalto nuncupato S. R. E. vicecancellario, moderno et pro tempore existenti dictae Congregationis Cassinensis apud nos et Apostolicam Sedem protectori, per praesentes mandamus, ut praemissa omnia et singula per eos, ad quos spectat et in futurum spectabit, auctoritate nostrâ observari curet et faciat, contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariarum.

§ 33. Non obstantibus praemissis ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac eiusdem Ordinis et Congregationis, etiam iuramento, confir-

matione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roborâtis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 34. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die vi aprilis mdcvii, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 6 aprilis 1607, pontif. an. ii.

Sequitur declaratio et moderatio praedictarum, ac aliarum editio ordinationum.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis prudentia circumspècta nonnumquam aliqua ex eis, quae pro bono regimine et felici directione religiosorum sub regularis vitae observantiâ Altissimo famulantium concesserat, saniori iudicio mutat, alterat ac disponit, prout rerum, temporum, personarum qualitatibus diligenter pensatis, conspiciit in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 35. Sane, cum nos aliâs, per quasdam in formâ Brevis sub annulo Piscatoris die vi aprilis mdcvii pontificatus nostri anno ii confectas litteras, inter alia in totâ ac universali Italiâ insulisque ei adiacentibus septem provincias Ordinis sancti Benedicti Congregationis Cas-

Relatio nonnullorum contentorum in praecedenti bulla.

sinensis, alias sanctae Iustinae, nempe Romanam, Neapolitanam, Siculam, Venetam, ac Hetruriae, necnon Liguriae et Lombardiae, perpetuo constituerimus et deputaverimus; illisque ac earum singulis monasteriis dictorum Ordinis et Congregationis in Italia ac insulis praedictis consistentibus suppositis, sancti Petri Mutinensis ac eiusdem sancti Petri Regiensis monasteria dictorum Ordinis et Congregationis dictae provinciae Hetruriae etiam perpetuo subiecerimus et supposuerimus; et quod ex tunc de caetero perpetuis futuris temporibus in dictis septem provinciis novem abbates definitores, ex illis respective oriundi, diversarum tamen nationum et professionum, ac quatuor dictorum Ordinis et Congregationis visitatores, ex eisdemmet provinciis oriundi, eligerentur, et in qualibet ex provinciis praedictis tot abbates, priores, cellerarii ac magistri novitiorum, ex ea tamen oriundi, quot sunt in ea monasteria, vel praelaturae et officia essent; quodque, quoties contingeret abbatem monasterii sancti Pauli prope et extra muros almae Urbis nostrae dictorum Ordinis et Congregationis oriundum vel professum esse ex monasteriis Lombardiae, Venetae et Liguriae provinciarum praedictarum, tunc procurator generalis ipsius Ordinis et Congregationis oriundus vel saltem professus ex aliquo monasterio Romanae, Neapolitanae et Hetruriae provinciarum huiusmodi, ac viceversa, esset et esse deberet; nec ambo ullo umquam tempore ex monasteriis earumdem, sed diversarum provinciarum praedictarum esse deberent, similiter perpetuo, prout in dictis litteris plenius continetur, statuerimus et ordinaverimus.

Causa huius
moderationis.

§ 36. Nihilominus ex relatione dilectorum filiorum Anastasii a Carpenedulo abbatis dicti monasterii sancti Pauli, ac Ioannis Baptistae Romani Ordinis et Con-

gregationis praedictorum procuratoris generalis, ad nos per illorum capitulum generale superiori anno celebratum, ut ex litteris nobis exhibitis constat, destinatorum accepimus, praedicta monasteria sancti Petri Mutinensis, ac ipsius sancti Petri Regiensis eidem provinciae Lombardiae; quam Hetruriae viciniore esse, idque illorum abbatibus ac conventibus incommodum inferre; et illorum regularibus institutis magis consonum esse, ut professi monasteriorum dictorum Ordinis et Congregationis, qui non sunt oriundi civitatum vel locorum aut provinciarum in quibus professionem emisserunt, omnibus illorum dignitatibus et officiis priventur¹; abbates vero et alii praelati dictae provinciae Siculae a regimine ipsius monasterii sancti Pauli, ac officio procuratoris generalis dictorum Ordinis et Congregationis, cum de eis in praedictis litteris ad haec nulla mentio facta fuerit, in eorum damnum et prauiudicium excludantur.

§ 37. Nos igitur in supremo dignitatis culmine, divina disponente clementia, constituti, in his remedium provisionis nostrae adhibere cupientes, dictarum litterarum veriores et totos tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio et ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, sancti Petri Mutinensis ac eiusdem sancti Petri Regiensis monasteria huiusmodi, illorumque abbates, priores, conventus ac alias illorum personas nunc et pro tempore existentes, ab eadem provincia Hetruriae perpetuo disiungimus et separamus, illaque et illos praedictae provinciae Lombardiae etiam perpetuo subieciimus et supponimus.

§ 38. Quodque de caetero perpetuis

¹ Haec vel aliqua desunt, ex g. et quod; vel legendum: *abbates vero et alios praelatos... excludi* (R. T.).

Professi usque
modo in mo-

Mutatio duo-
rum monasterio-
rum provinciae
Hetruriae.

monasteriis ex quibus non sunt oriundi, omnibus gaudeant privilegiis, quibus ipsi oriundi perfruantur.

futuris temporibus illi, qui in monasteriis dictorum Ordinis et Congregationis civitatum et locorum, ex quibus non sunt oriundi, ad praesens professi existunt, non autem qui de caetero ad ipsorum Ordinis et Congregationis habitus suspensionem, ac professionem regularem admitterentur, omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, favoribus, antelationibus, praerogativis, aliisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus oriundi civitatum, locorum et provinciarum huiusmodi utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, pariter et pariformiter, ac aequae principaliter in omnibus et per omnia; perinde ac si ex eis oriundi essent, utantur, potiuntur et gaudeant, ac nihilominus oriundi caeteris paribus professi, in assequutione dignitatum, ac officiorum huiusmodi praeferantur¹;

Seculi ad abbatem sancti Pauli concurrant.

§ 39. Quodque abbates et priores dictae provinciae Siculae una cum abbatibus et prioribus Romanae, Neapolitanae et Hetruriae provinciarum praedictarum ad regimen dicti monasterii sancti Pauli et officium procuratoris generalis huiusmodi concurrant, ac ad illa et eorum alterum ad instar abbatum et aliorum priorum aliarum provinciarum praedictarum eligi possint et valeant;

Praelatorum numerus designatur.

§ 40. Ac (pro pace inter regulares personas dictorum Ordinis et Congregationis conservanda illorumque augmento) quod in singulis eorum monasteriis pro quolibet decimotertio numero monachorum professorum unus graduatus, nempe unus abbas vel procurator generalis aut cancellarius praesidis, sive unus prior pro qualitate et capacitate professorum singulorum respective monasteriorum, et pro

¹ Subintellige *statuimus et ordinamus*, quae verba leguntur in § 50, nam eo usque oratio manet suspensa (R. T.).

quinque monachis professis unus decanus, computatis cellerariis ac novitiorum magistris, confessoribus monialium ac rectoribus aliisque officialibus, ita tamen quod ipsi decani numerum tercentum non excedant, assignentur.

§ 41. Ad officium tamen decanorum, quoad sufficientiam litterarum, illi dumtaxat monachi assumantur, qui vel per examinatores ab Ordinariis locorum pro tempore deputatos, seu per dictos visitatores, vel alios ab ipsis visitatoribus vel definitoribus subrogatos, ad confessiones christifidelium audiendas examinati cum effectu per patentes litteras in forma probanti visitatoribus tradendas, et ab ipsismet visitatoribus an favore vel merito illas impetraverint examinandas, et definitoribus capituli generalis praesentandas tamquam idonei approbati fuerint; quo vero ad integritatem vitae et morum probitatem, pro potiori cautela et securitate, exactissimam inquisitionem faciant visitatores, examinando tam abbates et priores, quam caeteros monachos cum omni diligentia, ac puram et meram veritatem repertam definitoribus in scriptis medio eorum iuramento deferant;

Decanorum
approbatio quae
sit.

§ 42. Praeterea quod constitutiones dictorum Ordinis et Congregationis perfectae recordationis Gregorium Papam XIII, praedecessorem nostrum, approbatae et confirmatae, in omnibus et per omnia, sub poenis a definitoribus statuendis ac praefigendis pro singulis transgressionibus praefatarum constitutionum ipso facto incurrendis, dummodo per alias constitutiones apostolicas revocatae non sint, inviolabiliter observentur;

Observantia
constitutionum
approbatarum a
Gregorio XIII.

§ 43. In monasteriis dictorum Ordinis et Congregationis, etiam in quibus licet tantum decem pro conventu monachi

Horae canonicas in choro
recitantur.

¹ Particulam *et* nos addimus (R. T.).

² Vox *licet* superflua videtur (R. T.).

existant, horae canonicae, tam diurnae quam nocturnae in choro psallendo singulis diebus recitentur;

Culpa monachorum semel in hebdomada audiantur.
§ 44. Culpa monachorum in capitulo semel in qualibet hebdomada ad minus audiantur;

Lectio casuum conscientiae habeatur.
§ 45. Missaeque decantentur et lectio casuum conscientiae saltem bis in unaquaque hebdomada habeatur, ac disciplina monastica, prout in aliis monasteriis servatur, etiam servetur;

Lectioque in refectorio.
§ 46. In refectorio lectio assidua audiatur;

Carnes non edantur, nisi iuxta bullam Gregorii XIII.
§ 47. Carnes vero in illis monasteriis ac temporibus tantum in constitutionibus praedictis praescriptis, et per dictum Gregorium praedecessorem approbatis, et extra tamen illorum refectoria edantur;

Contravenientium poenae.
§ 48. Praemissaeque omnia non observantes, tam superiores quam inferiores, voce activa et passiva ad arbitrium dictorum omnium definitorum seu regiminis ipso facto privati existant;

Decreta Congregationis quando ligent.
§ 49. Quodque decreta facta, et non impressa, ac imposterum facienda pro bono regimine dictorum Ordinis et Congregationis in illorum capitulis generalibus, per vota secreta a maiori parte illorum praelatorum approbentur, et, ad effectum ut omnes ad eorum observationem sub poena praeepti teneantur et obligati existant, a Sede praedicta confirmari et approbari debeant;

Observantia praedictorum demandatur.
§ 50. In reliquis vero omnia et singula in praedictis nostris litteris contenta in omnibus et per omnia iuxta illorum tenorem observentur, nec illorum declaratio, moderatio aliqua in parte vel in totum, seu revocatio, quovis quaesito colore vel ingenio, nisi de consilio et consensu omnium dictorum Ordinis et Congregationis praelatorum, etiam sub privationis dignitatum et officiorum, quas et quae pro tempore obtinuerint, ac inhabilitatis ad illas obtinendum eo ipso incurrenda poena,

nullo umquam tempore intentari vel impetrari possint, itidem perpetuo statuimus et ordinamus; ac ita ab omnibus et singulis, quos concernunt et concernent quomodolibet in futurum, sub poenis praefatis inviolabiliter observari debere volumus et mandamus.

§ 51. Praesentes vero nostras litteras de subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, ac intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, seu impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari, seu invalidari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam vocari, aut adversus eas quodcumque iuris et facti, vel iustitiae aut gratiae remedium intentari, impetrari vel concedi nullatenus umquam posse, sed eas ab omnibus et singulis, quos concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere, sicque ab omnibus et singulis censeri, et ita per quoscumque iudices tam ordinarios quam delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii nostri Apostolici auditores (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi ac interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane decernimus, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 52. Quocirca dilectis filiis praedictorum Ordinis et Congregationis protectori nunc et pro tempore existenti, necnon Curiae causarum Camerae nostrae Apostolicae generali auditori nunc et pro tempore existentibus per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes nostras litteras ac in eis contenta quaecumque, ubi et quando ac toties quoties opus fuerit, ac pro parte nunc et pro tempore existentium dictorum Ordinis et Congregationis

Additio clausularum praeservativarum.

Executorum deputatio.

fratrum, aut alius¹ eorum nomine et Congregationis requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eas et ea auctoritate nostra ab omnibus inviolabiliter observari, ac omnes dictorum Ordinis et Congregationis praelatos, monachos ac alias illorum personas eis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper quomodolibet molestari vel perturbari; contradictores quoslibet et rebelles per quavis ecclesiasticas sententias, censuras, etiam pecuniarias poenas eorum arbitrio imponendas, moderandas et applicandas, caeteraque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio.

Derogatio contrariarum.

§ 53. Non obstantibus praemissis ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de una et concilii generalis de duabus dietis, dummodo quis vigore praesentium extra suam civitatem et dioecesim ultra tres dietas ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et, quatenus opus sit, dictorum Ordinis et Congregationis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, stabilimentis, usibus et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Petrum, sub

¹ Sic. edit. Main.; at legend. forsan *alicuius* (R. T.).

annulo Piscatoris die XXI martii MDCVIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 21 martii 1608, pontif. an. III.

LXXII.

Mandatum episcopo civitatis Plebis capiendi possessionem nomine Sedis et Camerae Apostolicae castris Campi Orseoli post mortem Scipionis Piccolomini¹.

Venerabili fratri
Fabritio episcopo civitatis Plebis
Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilectus filius Scipio Piccolominius graviter aegrotet, et, si quid humanitus illi contingat, nullum filium legitimum et naturalem relicturus sit, et castrum Campi Orseoli, civitatis Plebis dioecesis, ab illo detentum, quod ab Apostolica Sede eius antecessoribus in feudum concessum fuit, prout in investituris plenius continetur, quas praesentibus haberi volumus pro expressis, ob lineam finitam, seu ob alias etiam causas, una cum omnibus eius territoriiis, membris et pertinentiis ac iuribus universis, ad nos et eandem Sedem et Cameraam nostram legitime devolvendum, seu devolutum sit;

§ 2. Nos, tua fide et diligentia freti, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut, si contingat dictum Scipionem suum² diem obire, statim, nullo alio a nobis expectato mandato, dicti castris eiusque iurium et pertinentiarum quorumcumque corporalem, realem et actualem possessionem, nostro ac Sedis et Camerae praedictarum nominibus, apprehendas et retineas, donec aliud a nobis habueris in mandatis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Forsan legendum *supremum* (R. T.).

Castrum Campi Orseoli, Piccolominis in feudum masculinum ab Apostolica Sede concessum.

Mandatum de qua in rubrica.

Derogatio con-
trariorum.

§ 3. In contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xxiv aprilis MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 24 aprilis 1607, pontif. an. II.

LXXIII.

*Confirmatio privilegiorum hospitali ter-
centorum caecorum Parisiis erecto a
Summis Pontificibus concessorum*¹.

Paulus Papa V
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Inter caetera christianae pietatis officia illud magnopere placere Domino nostro Iesu Christo certum est, quod circa pauperum miserabilium, quales profecto sunt pauperes oculorum lumine orbiati, subventionem et alimoniam versatur. Proinde nos illius vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, et eius divino eloquio edocti, qui tantopere pauperes commendat, ea quae pro eorumdem pauperum caecorum sustentatione ex Apostolicae Sedis benignitate ac piorum regum et principum munificentia liberaliter concessa et approbata reperiuntur, ut perpetuo firmiora subsistant, apostolicae firmitatis robore libenter communimus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

Erectio huius
hospitalis recen-
setur.

§ 1. Alias siquidem, prout accepimus, tam carissimi in Christo filii nostri Henrici Francorum regis christianissimi, quam tunc existentium syndicatorum, gubernatorum et administratorum hospitalis trecentorum pauperum caecorum sancti Remigii Parisiensis nominibus, felicitis recordationis Clementi Papae VIII, praedecessori nostro, exposito: Quod olim, cum sanctus

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Tota sequens expositio desumpta est fere ad verbum ex Constit. ccv Clementis VIII quam habes in tom. x pag. 499 et seq. (R. T.).

Ludovicuseorumdem Francorum rex, tunc in humanis agens, magna militum et armigerorum multitudine comitante, ad partes infidelium, ut ab eorum manibus Terramsanctam eriperet, se transtulisset, ipsique infideles trecentis ex ipsis militibus captivis oculos eruissent, dictus Ludovicus rex, in suum regnum Franciae reversus, ad praemissorum perpetuam habitationem in civitate Parisiensi hospitale praedictum fundaverat et instituerat, ac huiusmodi trecentis pauperibus caecis in eodem hospitali pro tempore degentibus signum lilii in pectore deferendi, necnon pro eorum vitae subsidiis per dictum regnum perquirendis nuntios et quaestores deputandi licentiam concesserat, archiepiscopis quoque, episcopis et aliis praelatis eiusdem regni, ut nuntios et quaestores huiusmodi admitterent, apostolicam auctoritate mandari obtinuerat, ipsumque hospitale pluribus privilegiis, gratiis et immunitatibus et libertatibus per Sedem Apostolicam approbatis insigniri curaverat; sed morte praeventus illud, prout decebat, dotare non potuerat: Postmodum vero felicitis recordationis Sixtus Papa IV, praedecessor noster¹ (ut pauperes, in eodem sancti Remigii ac illi unitis Sancti Spiritus prope civitatem Rothomagensensem et sancti Michaelis hospitalibus degentes, fidelium eleemosynis amplius adiuventur) magistris, administratoribus, servitoribus, ac aliis personis pro tempore existentibus², tam sancti Remigii quam illi unitorum hospitalium praedictorum, illorum fructus, redditus, proventus, eleemosynas, quaestus et oblationes pro ipsis hospitalibus, eorumque servitoribus, pauperibus et ministris largiendas, reci-

¹ Acta quae haec et postea citantur Sixti IV, Alexandri VI, Iulii II, Leonis X et Clementis VII in Bull. ne requiras (R. T.).

² Erronee, ut puto, edit. Main. habet exercentibus (R. T.).

Concessaque
et privilegia a
Sixto Papae IV.Ab Alexan-
dro VI.

piendi, illasque, secundum Deum et eorum conscientias, in usus et utilitatem eorumdem hospitalium convertendi, necnon in ecclesiis, monasteriis et locis regni Franciae ac illi adiacentium civitatum et oppidorum, ad quae dicti quaestores nomine hospitalium et pauperum praedictorum admitterentur, receptores et capsas pro eleemosynis recipiendis et conservandis deputandi, ac circa ea, quae in utilitatem, commodum et conservationem hospitalium et pauperum praedictorum cederent, statuendi et ordinandi, necnon, super eleemosynis colligendis, indulgentiisque et gratiis dictis hospitalibus, concessis publicandis et acquirendis, cum locorum Ordinariis, prout utilitati et necessitatibus hospitalium et pauperum praedictorum expediens foret, conveniendi et concordandi, facultatem etiam concesserat; ac tam dictus Sixtus quam alii Pontifices Romani praedecessores sui, et dictae Sedis legati, necnon Francorum reges et aliae personae, quamplurima alia privilegia, indulta, indulgentias, libertates, concessionem et gratias eisdem hospitalibus, communiter vel divisim, auctoritate praedicta similiter concesserant. Insuper pia memoriae Iulius Papa II etiam¹ praedecessor noster tunc cardinalatus honore fungens et episcopus Sabinensis, ac in partibus illis praedictae Sedis legatus, sufficienti ad id, ut assererat, facultate per litteras dictae Sedis suffultus, illius vigore, inter alia, confratribus, benefactoribus, servientibus et personis eorumdem hospitalium et ad illa certis temporibus confluentibus, ut servitorum, missarum, orationum et suffragiorum in ecclesiis, monasteriis, prioratibus et locis infra limites suae legationis consistentibus faciendorum et celebrandorum participes effici mererentur, eadem auctoritate etiam perpetuo concesserat. Et deinde recolendae

¹ Erronee edit. Main. legit etiam si (R. T.).

memoriae Alexander Papa VI, similiter praedecessor noster, inter alia voluerat et decreverat quod dictorum hospitalium magistri, administratores, nunci, confratres, servitores, benefactores et personae utriusque sexus, eorumque parentes vivi et defuncti, de missis et aliis piis suffragiis totius Ecclesiae militantis participes efficere, ipsique magistri, administratores et confratres, ac ab iis pro tempore deputati quaestores et receptores, bis in quolibet anno in singulis ecclesiis aliisque locis dicti regni et provinciarum in illi adiacentium capsas seu truncos, a primis vesperis diei praecedentis usque ad occasum solis diei sequentis permanentes, in quibus fidelium eleemosynae pro subventionem pauperum et aliis necessitatibus hospitalium praedictorum reponerentur et conservarentur, deputare possent; quodque singuli ex magistris, administratoribus, confratribus, nunciis et servitoribus huiusmodi, unam vel duas ecclesiam vel ecclesias illarum partium, in quibus constituti forent, visitando et in unaquaque ecclesia septies *Orationem Domini-* *cam* et toties *Salutationem Angelicam* devote dicendo, omnes et singulas indulgentias et peccatorum remissiones consequerentur et quilibet eorum consequi posset, quas consequerentur et consequi posset, si quadragesimalibus et aliis anni temporibus illas, quae pro Stationibus deputatae existebant, ecclesias in Urbe et extra eam personaliter visitarent; quodque infirmi, senes, valetudinarii et impotentes simili indulgentia potirentur, dicta auctoritate concessit et indulsit, districtius inhibendo universis et singulis locorum Ordinariis, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, capitulis, conventibus ac aliis praelatis et personis ecclesiasticis, tam saecularibus quacumque etiam dicta apostolica auctoritate fungentibus, quam Ordinum quorumcumque etiam Mendican-

tium regularibus¹, exemptis et non exemptis, sub excommunicationis latae sententiae poenā, quam² inobedientes ab episcopis inferiores incurrere volebat, ne ex tunc deinceps magistros, administratores, confratres, nuncios, receptores aut servitores dictorum hospitalium, vel ab eis deputatos seu deputandos pro tempore, super deputatione capsarum seu truncorum huiusmodi, aut aliās contra formam facultatum desuper a dictā Sede concessarum molestare seu perturbare praesumerent: Praeterea³ idem Iulius praedecessor noster singulas suas, dum legationis officio fungeretur, ac Sixti et Alexandri praedecessorum praedictorum litteras, facultates et concessionem, omniaque et singula in eis contenta, necnon inde sequuta quaecumque, auctoritate praedictā, ex certā scientiā approbaverat et confirmaverat, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsā intervenerint in eisdem, suppleverat, illaque omnia et singula, prout per ipsum Iulium tunc legatum, ac praedictos Sixtum et Alexandrum praedecessores concessa fuerant, de novo concesserat: Et successive similis memoriae Leo X et Clemens VII, etiam Romani Pontifices praedecessores, omnia et singula privilegia, indulta, libertates, immunitates, indulgentias, remissiones et gratias a Sixto IV, Alexandro VI, Iulio II aliisque Romanis Pontificibus praedecessoribus suis dicto hospitali sancti Remigii, illiusque magistris, administratoribus, confratribus, servitoribus, nunciis et benefactoribus, necnon libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus aliis-

que christifidelibus concessa eadem Apostolicā auctoritate pariter perpetuo approbaverat et confirmaverat¹, prout in singulis praedecessorum et Iulii legati praedictorum litteris desuper confectis plenius continebatur: Et in eadem expositione subiuncto temporum malignitate, et vigentibus multorum annorum serie in universā Galliā bellorum tempestalibus, effectum fuisse ut christiana charitas admodum neglecta, ac numerus caecorum et pauperum in dicto hospitali sancti Remigii auctus esset, ac exinde tam pium opus a praedicto sancto Ludovico rege charitatis affectu institutum facile deperire posset, nisi piorum fidelium eleemosynis adiutum foret; huiusmodi vero auxilium parum proficuum et utile evasurum, nisi ad eleemosynarum collectas personae particulares per totum regnum praedictum deputarentur: Quapropter dictus Clemens praedecessor supplicationibus, eisdem nominibus sibi humiliter porrectis, eā in parte inclinatus, omnia et singula privilegia, indulta, libertates, immunitates, indulgentias, remissiones, concessionem et gratias ab eisdem Sixto IV, Alexandro VI, Clemente VII aliisque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris hospitali sancti Remigii, illiusque magistris, administratoribus, confratribus, servitoribus, nunciis et benefactoribus praedictis, communiter vel specialiter, necnon libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus aliisque christifidelibus concessa et elargita (dummodo, quoad tunc non expressa, illa essent in usu ac licita et honesta, sacrisque canonibus et dicti Concilii Tridentini decretis minime contraria), necnon quoad facultatem habendi capsas seu truncos his

A. Clemente VIII.

A. Leone X et Clemente VII.

¹ Edit. Main. legit *saecularibus*; erronee, ut quisque videt (R. T.).

² Edit. Main. legit *quas* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *propterea*; at vero legendum esse *praeterea* ex loco parallelo cit. Clementis VIII Constitutionis certo constat (R. T.).

¹ Videretur legendum *approbaverant et confirmaverant*, nam praecessit *Leo X et Clementis VII etiam Romani Pontifices praedecessores* (R. T.).

quolibet anno in singulis dicti regni ecclesiis, quatenus etiam esset in usu, apostolicā auctoritate perpetuo approbavit et confirmavit, ac illis plenariae et inviolabilis firmitatis robur adiecit, omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsā intervenissent in eisdem, supplevit; et nihilominus tunc et pro tempore existentibus syndicis, gubernatoribus et administratoribus hospitalis sancti Remigii huiusmodi, ut de caetero perpetuis futuris temporibus (petitā et obtentā in primis, annis singulis, a locorum Ordinariis in scriptis licentiā, quam ipsi Ordinarii omnino gratis dare deberent) eleemosynas et quaecumque charitatis subsidia, per personas honestae vitae ad id ab ipsis syndicis, gubernatoribus et administratoribus pro tempore deputatas¹, ad usum dicti hospitalis sancti Remigii illiusque pauperum, in universo regno praedicto ac singulis eius provinciis, civitatibus, terris, burgis, villis et locis perquiri et colligi facere, illasque et illa recipere et levare libere et licite valerent (ita tamen ut huiusmodi eleemosynae in dicti hospitalis usum, ac illius pauperum necessitates sublevandas dumtaxat converterentur), auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo concessit et indulsit: decernens syndicos, gubernatores et administratores praedictos, ac ab eis ad receptionem eleemosynarum huiusmodi deputatas personas per locorum Ordinarios seu eorum vicarios in spiritualibus generales aut officiales, necnon fabricae basilicae Principis Apostolorum de Urbe, et Cruciatæ Sanctae, ac Ordinis beatae Mariae Redemptionis Captivorum deputatos, vel quoscumque alios quavis auctoritate fungentes, molestari, perturbari vel inquietari non posse; sique per quoscumque iudices ordinarios

¹ Erronee et contra syntaxim edit. Main. legit *deputatis* (R. T.).

vel delegatos aut commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatā eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingeret attentari: prout in ipsius Clementis VIII litteris, sub datum nonis maii pontificatus sui anno VIII, plenius continetur¹.

§ 2. Cum autem, quae saepius apostolicae confirmationis robore muniuntur, validiorem obtineant firmitatem, ac propterea (sicut nobis nuper dictus Henricus rex, tam suo quam dilectorum filiorum modernorum syndicorum, gubernatorum et administratorum dicti hospitalis nominibus exponi fecit) ipsi cupiant praemissis nostrae quoque apostolicae confirmationis robur accedere; nobisque² nominibus supradictis humiliter supplicatum fuit, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicā dignaremur;

§ 3. Nos igitur pro³ eiusdem Henrici regis desiderio benigne annuentes, ac dicti hospitalis commodis, quantum cum Domino possumus, consulere, dictosque illius syndicos, gubernatores et administratores, qui ut accepimus, ex primariis civibus civitatis et parlamenti Parisiensis existunt, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causā latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat con-

¹ Vide Constit. supra citatam (R. T.).

² Aptius legeretur *nobis* aut postea legendum *supplicatum fuerit* (R. T.).

³ Vix dubitare possum quin legendum sit *pro eiusdem Henrici regis desiderio* (R. T.).

Praedicta privilegia confirmari per Henricum IV rex.

Confirmat Paulus.

sequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, nec non singularum litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, indulta, libertates, immunitates, indulgentias, remissiones, concessionem et gratias ab eisdem Sixto IV, Alexandro VI, Clemente VII et VIII, aliisque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, eidem hospitali sancti Remigii illiusque magistris, administratoribus, confratribus, servitoribus, nunciis et benefactoribus praedictis, communiter vel specialiter, nec non libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus aliisque christifidelibus concessa et elargita (dummodo, quoad praesentibus non expressa, illa sint in usu ac licita et honesta, sacrisque canonibus et dicti Concilii Tridentini decretis minime contraria), nec non quoad facultatem habendi nuncios¹ bis quolibet anno in singulis dicti regni ecclesiis, quatenus etiam sit in usu, apostolicam auctoritatem perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis plenariae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus.

Exequutores designat.

§ 4. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis Remensi et Rothomagensi ac episcopo Parisiensi per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Henrici regis, nec non pro tempore existentium syndicorum, gubernatorum et administratorum praedictorum, vel alicuius eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque

¹ Non temeraria coniectura erit legendum esse *truncos non nuncios*: vide locum parallelum paulo ante pag. 402 lin. ult. (R. T.).

in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari; ac syndicos, gubernatores et administratores praedictos, omnesque alios, quos praesentes ipsae concernunt et concernent in futurum, illis pacifice frui et gaudere, non permittentes ipsos vel eorum quempiam per quoscumque desuper contra earumdem praesentium tenorem quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; nec non, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 5. Non obstantibus praemissis et sanctae memoriae Bonifacii Papae VIII itidem praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis, nec non in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus, ordinationibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Volumus autem, ac per easdem praesentes decernimus, prout dictus Clemens VIII praedecessor in suis litteris praedictis voluit et decrevit, quod personae ad collectionem eleemosynarum huiusmodi pro tempore deputatae eo munere sine dolo et modeste fungantur; quaestorum nomen non gerant, nullas indulgentias divulgent nec per se vel alium praedicent, privilegia sua non ostendent, reliquias, cartas, imagines, aliave

Obstantia tollit.

Leges a quaestoribus eleemosynarum servandas praescribit.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

similia ad christifideles excitandos, aut ulla instrumenta, quorundam quaestorum insignia non circumferant, minas et imprecationes ad extorquendas pecunias aut alia bona non intentent, nihil quasi debitum et consuetum petant, nulla arte utantur, sed simpliciter, pie et modeste pro subventionem dicti hospitalis petendo, id quod sponte offertur tantum accipiant, nullamque super dictis eleemosynis quovis nomine conventionem etiam in dicti hospitalis utilitatem faciant; Ordinarii autem locorum pro praemissorum praecisa observatione non solum ex aliorum delatione, sed ex suo etiam officio inquirent, si qua¹ fraus ab ipsis collectoribus praesertim adversus leges eis praescriptas committatur: quos si reos vere reperrint pro modo culpa arbitrio suo puniant, eosdemque statim a collectione eleemosynarum huiusmodi amoveant, ac alios qui boni et idonei sint ab eisdem superioribus curent sufficiendos;

Praesentiumque transumptis credi iubet.

§ 7. Quodque earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillo munitis, eadem prorsus ubique in iudicio et extra fides adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die xxx aprilis mdcvii, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 30 aprilis 1607, pontif. an. ii.

LXIV.

Prohibet quominus ecclesiastici in partibus Indiarum Occidentalium degentes quodvis illicitae negotiationis genus exercent².

¹ Edit. Main. legit *si quae fraus* (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 1. Cum, sicut accepimus, nec sine animi nostri molestia, in Indiarum Occidentalium partibus inoleverit abusus, seu potius corruptela, ut clerici, etiam in sacris et presbyteratus ordinibus constituti, ac etiam ecclesiarum parochialium rectores, aliaeque personae ecclesiasticae partim sub praetextu, quod redditus sufficientes ad eorum congruam sustentationem non habeant, partim aliis frivolis causis, sed potius avaritia, quae omnium malorum radix existit, adducti, diversis illicitae negotiationis generibus se se involvant, in ecclesiastici Ordinis dedecus eorumque animarum perniciem et scandalum plurimorum; et, licet provincialibus et synodalibus constitutionibus sub excommunicationis et aliarum censurarum ecclesiasticarum poenis ipso facto incurrendis vetitum fuerit clericis et presbyteris, ne decimarum arrendationes, mercaturas, agriculturas, locationes animalium aut alias quascumque similes vel dissimiles negotiationes facere auderent, nihilominus aliqui a similibus negotiationibus non abstinerint nec absterneant, quinimo censuris huiusmodi alligati in eorum ordinibus, etiam sacris et presbyteratus, et etiam in altaris ministerio ministrare, curamque animarum exercere, et in ministrandis eorum parochialibus ecclesiasticis sacramentis continuare non destiterint nec desistant, indeque peccata peccatis cumulent, scelera sceleribus addant, gravioribusque in dies censuris se se implicant, irregularitatisque notam contraxerint et contrahant;

§ 2. Nos talem abusum e medio tollere, et ecclesiasticas personas praedictas ab eorum erroribus ad rectam ecclesiasticae disciplinae normam, quantum cum Domino possumus, revocare, ac, ne alios

Ecclesiastici in Indiis occidentalibus negotiationes exercebant;

Quamvis id eis vetitum tunc esset legibus synodalibus sub poena excommunicationis.

Pontifex ut vetat sub poenis clericis negotiatoribus a sacris canonibus inflicta.

christifideles ad aeternam perditionem secum trahant, opportune providere volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, detestabilem hunc abusum improbantes, ecclesiasticis quibuscumque personis, et praesertim sacerdotibus, ne quodvis illicitae negotiationis genus quovis praetextu, causâ et occasione exercere audeant vel praesumant, sub poenis a sacris canonibus et apostolicis constitutionibus contra illicitos negotiatores inflictis, per eos ipso facto incurrendis, expresse interdiciamus et prohibemus, et contra eosdem illicitos negotiatores in posterum per easdem poenas (excommunicationis tamen poenam contra sacerdotes earumdem partium per quascumque provinciales aut synodales constitutiones, praesertim in synodo Limensi editas, quomodolibet impositam et inflictam, ex nunc auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo abrogantes, tollentes et annullantes) cum omni rigore et severitate procedi volumus, statuimus et ordinamus.

Censuram excommunicationis contra presbyteros a constitutionibus synodalibus comminatos tollit.

Derogat obstantibus.

§ 3. Non obstantibus praemissis ac quibusvis apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac quarumcumque ecclesiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Praesentiumque transumptis credi iubet.

§ 4. Verum quia difficile foret praesentes litteras ad singula loca ad quae opus esset deferre, volumus, ut earum transumptis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur, quae

1 Inapte edit. Main. hic repetit vocem poenam (R. T.).

ipsismet praesentibus originalibus haberetur.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die VII maii MDCVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 7 maii 1607, pontif. an. II.

LXXV.

Confirmatio donationis cuiusdam annui redditus in perpetuum hospitali sancti Ioannis Hierosolymitani factae per quondam Stephanum de Claramont, baiulivum Caspis, pro constructione triremium, qui eiusdem hospitalis militibus serviant¹.

Paulus Papa V,

Ad perpetuam rei memoriam.

Quae ad Religiosorum, et praesertim hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, ex quo tot tantaque in dies commoda in universam christianam rempublicam conveniunt, utilitatem cedere noscuntur, ea nostrae confirmationis apostolicae robore libenter communimus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

Prooemium.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, aliâs quondam Stephanus Claramontes baiulivus Caspis dicti hospitalis, pro eius erga praedictum hospitale voluntate, et illius utilitati et commodo consulens, post alterius redditus ab eo pridem factam infrascriptâ de causâ assignationem, a felicis recordationis Clemente Papa VIII nostro praedecessore confirmatam, alium redditum annuum perpetuum pro fabricandis triremibus pro servitio eiusdem hospitalis instituerit et fundaverit, quae quidem institutio et fundatio in capitulo

Stephanus Claramont nonnullos redditus assignat pro triremium constructione.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

generali dicti hospitalis novissime celebrato confirmata fuit, prout in instrumento et bulla magistrali, desuper expeditis, plenius dicitur contineri, huiusmodi sub tenore, videlicet:

Haec autem assignatio in capitulo generali confirmatur.

§ 2. Frater Alophius de Wignacourt, Dei gratiâ sacrae domus hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magister humilis, pauperumque Iesu Christi custos, universis et singulis praesentes nostras litteras visuris, lecturis et audituris, salutem. Notum facimus, et in verbo veritatis attestamur, qualiter infrascripta bulla cum instrumentis et articulis in eâ insertis et contentis extracta fuit ex libro seu registro capituli generalis nostrae cancellariae de anno millesimo sexcentesimo tertio ab Incarnatione, in quo similes bullae notari et registrari solent, (quam quidem bullam in hanc publicam formam extrahi et redigi iussimus, ut ubique, tam in iudicio quam extra, eidem plena et indubitata fides adhibeatur), cuius tenor est qui sequitur, videlicet: Frater Alophius de Wignacourt Dei gratiâ sacrae domus hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magister humilis, pauperumque Iesu Christi custos, et nos baiulivi, priores, commendatarii et fratres capitulum generale in Domino celebrantes, universis et singulis praesentes nostras litteras et capitulares bullas visuris, lecturis et audituris, salutem in Domino sempiternam. Datio Dei permanet iustis, et profectus illius successus habebit in aeternum; Deus enim est qui operatur in nobis et velle et perficere pro bonâ voluntate. Quoniam ergo ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia, ipsi in primis sit omnis honor, gloria et gratiarum actio. Deinde, cum divina eius maiestas et infinita bonitas in nobis etiam hominibus dona suae largitatis iugiter coronare non dedignetur, nos, sacrae paginae saluberrimis eloquiis et exemplis

edocti, per iustitiae distributivae debitum, venerandum religiosum nostrum in Christo percharissimum fratrem Stephanum Claramont, baiulivum nostri Caspis regni Aragoniae baiulivum, qui, Deo inspirante et in eo operante, infrascriptum egregium facinus auxit et perfecit, summis et perpetuis laudibus et grati animi nostri omni recognitione in praesenti nostro generali capitulo uno omnium ore et concordibus votis dignum et benemeritum diiudicavimus. Pateat igitur vobis universis et singulis, qualiter hodie pro parte et nomine ipsius venerandi baiulivi Caspis, fratris Stephani Claramont, coram nobis comparuit eius procurator, religiosus in Christo nobis charissimus frater Ferdinandus Ruyz de Prado commendae nostrae Templi de Guesca Castellaniae Empostae commendatarius, huic nostro sacro generali capitulo pro ipso venerando baiulivo interveniens et incorporatus, mandatum procuratorium et petitionem exhibuit et praesentavit, quorum tenores sunt qui sequuntur.

In Dei nomine. Amen. Sea manifesto a todos, que yo fray don Estevan Claramont baylio de la villa de Caspe y comendador de las encomiendas de Calatayud y S. Per, domiciliado en la dicha villa de Caspe, de grado y de mi gierta sciencia, no revocando los otros procuradores mios por mi antes de a ora hechos, constituydos, creados y ordenados, a ora de nuevo hago, constituyo, creo y ordeno giertos, especiales, y a las cosas infraescriptas generales procuradores mios, asi y en tal manera, que la generalidad a la especialidad no derogue, ni por el contrario, assaber a los muy illustrissimo fray don Bernardo de Ezpeleta, prior de Nabarra; fray Luperçio de Arbizo, comendador de Horta; fray Hernando Ruyz de Prado, comendador del Temple de Guesca; fray Hieronymo Me-

dina caballero de la castellania de Amposta; y fray Pedro Amatriayn, caballero del priorado de Nabarra, residentes en la ciudad de Malta, absentes bien asi como si fuesen presentes, a todos juntamente y a cadauno de los porsí, en tal manera que non sea meyor la condición de los presentes que de los absentes, antes bien lo que por el uno dellos será comenzado por el otro o otros dellos pueda ser mediado, finido, y terminado. Especialmente y expressa para que por mi y en nombre mio puedan los dichos mis procuradores y qual quiera dellos por si comparezer, y comparezcan ante la presençia dell' illustrissimo y reverendissimo monseñor gran maestro de la sacra Orden y Religion del hospital del señor S. Juan de Hierusalem, y suplicar a su señoria illustrissima como superior mio, me de y conceda licencia, facultad especial, y expreso consentimiento, y libre decreto para poder hazer la donación y cession infraescripta, y en al presente poder mencionada y obtenida, a quella, puedan los dichos mis procuradores, y qual quiera dellos por si en mi nombre, representando mi propria persona, comparezer, y comparezcan ante la presençia del dicho illustrissimo y reverendissimo monseñor gran maestro de la sacra Orden y Religion del hospital del señor S. Juan de Hierusalem, y en el sacro capitulo general de aquella, proximately celebradero, y presentar, dar, y hazer libre donación alla sobredicha Religion y sacro Orden Hierosolymitano y a su señoria illustrissima y a dicho sacro capitulo general en nombre de la dicha Orden y Religion, son a saber los censales infraescriptos y siguientes. Y primeramente dieziseys mill sueldos dineros jaqueses censales, y de annua pension, con treçientos cinquenta y dos mill sueldos jaqueses de propiedad y suerte

principal q'estan cargados en ocho censales *ad formam Bullae*, los quales los iurados, consejo y universidad, y singulares personas, vezinos y habitantes de la dicha villa de Caspe, con cegil universal y singularmente vendieron, y originalmente cargaron, y imposaron en favor mio sobre todos los bienes y rentas de la dicha villa, y de los singulares vezinos y habitantes della, que son dichos ocho censales con dos mill sueldos de pension cadauno, y se pagan, y caen en cada un año por el quizenno, diez y seyseno, diez y seteno, diez y ocheno, diez y nobeno, veynteno, veynte y uno, y veynte y doseno dias del mes de setiembre, segun de lo sobredicho mas largamente consta, y pareze por ocho instrumentos publicos de dichos censales, que hechos fueron en la dicha villa de Caspe, a veynte y un dias del mes de setiembre del año, que se conto del Nacimiento de nuestro Señor Iesu Christo mil seys cientos y uno, y por Pedro Figueroa notario real, y vezino de la dicha Villa de Caspe, rescibidos y testificados. *Item* quatro mill sueldos jaqueses censales y de annua pension, en dos censales de a dos mill sueldos cada uno dellos, con ochenta y ocho mill sueldos de propiedad y suerte principal, los quales los dichos iurados, consejo, universidad, y singulares personas, vezinos y habitantes de la dicha villa de Caspe, con cegil universal y singularmente vendieron, y originalmente cargaron, y imposaron en favor mio sobre todos los bienes y rentas de la dicha villa, y de los singulares vezinos y habitantes della, los quales se pagan, y caen en cada un año el trezeno, y catorzeno dias del mes de setiembre, segun de lo sobredicho mas largamente consta, y pareze por dos instrumentos publicos de censales, que fueron hechos en la dicha villa de Caspe a onze dias del

mes de agosto del año, que se conta del Nacimiento de nuestro Señor Iesu Christo mil seyscientos y dos, y por el dicho Pedro Figueroa notario real, arriba nombrado, rescibidos y testificados, con todas las pensiones y censos, que de aquellos, y cada uno dellos han corrido y se deben, correrán y se debrán desde los treze dias del mes de setiembre del año proximo passado, que se conta del Nacimiento de nuestro Señor Iesu Christo mil seyscientos y dos, en adelante *in perpetuum et cunctis temporibus futuris*, con las mesmas condiciones, pactos y reserbaciones, y para el mesmo efecto de hazer buchos de galeras para la dicha Religion Hierosolymitana, por orden del señor gran conserbador cabexe de la venerable Lengua de Aragon, Cataluña, y Nabarra, o de su lugartiniente, o de quien su poder tubiere, y no de otra persona alguna, y con las mesmas condiciones y pactos contenidos y especificados en el acto publico de donación, que yo hize a la dicha sacra Religion Hierosolymitana para el mesmo efecto de doze mill escudos de principal cargados *iuxta formam Bullae* sobre las rentas reales del reyno de Sicilia a razon de diez por ciento, al qual acto de donación fue hecho en la dicha ciudad de Malta a treze dias del mes de henero del año que se conta de la Encarnacion del Señor mil quinientos nobenta y ocho, y por fray Iuan Otto Bosio, vice-cancellier de dicha sacra Religion, rescibido y testificado. Exceptado emperò que las pensiones y censos, que procederán de los dichos diez censales, y delo que dellos se aumentará y cargará de nuevo, se deban depositar en la tabla de depositos de la ciudad de Caragoça del presente reyno de Aragon, y tambien, que siempre y todos las vezes *in perpetuum* q' alguno de los hijos, y dependientes del señor Alberto Claramunt se-

ñor de Artasona domiciliado en la ciudad de Balbastro, sobrino mio, querrán yr a tomar el abito en grado de fray les caballeros de dicha Religion, luego qu' el señor gran conserbador o su lugartiniente será avisado d'esta voluntad y de liberación, les deba pagar o hazer pagar en poder del rescibidor de la Religion, residente en la dicha ciudad de Caragoça, la suma importante los pasajes qu'al presente y en el tiempo venidero será acostumbrado, y ordenado pagarse al comun tesoro en grado de fray le caballero a beneficio de los sobredichos hijos y dependientes del sobre dicho señor Alberto Claramunt, y que los señores administradores de la dicha tabla de Caragoça los deban pagar por qualquiere orden del dicho señor gran conserbador o su lugartiniente, escribiendoles, que an de servir para el sobradicho efecto, y el mesmo señor gran conserbador, o su lugartiniente, deba cobrar del rescibidor de Aragon apocas o albaranes del pagamiento de los sobredichos pasajes, y presentarlos al señor conserbador conventual, y hacertos registrar al comun tesoro, de manera, que llegando en convento los hijos y dependientes sobredichos hallen ya su pasaje pagado y notado al comun tesoro, por que no resciban preiuygio de aquellos gentiles hombres, que podrán venir junto con ellos en la reception y angianidad, por falta de no haberse pagado sus pasajes, y se hallen libres y quitos de la obligacion del sobredicho pasaje, y el rescibidor de Aragon s'entienda en virtud de dichas apocas o albaranes cargado de dichos pasajes en beneficio del comun tesoro, de tal manera, que los hijos y dependientes sobre dichos perpetuamente por el modo sobredicho, que den y sean francos y libres de pagar algun otro pasaje, y, si por caso lo hubiesen pagado, les deba ser restituído del comun tesoro.

el qual tenga accion de hacerselo pagar como arriba se dize, y en falta de los hijos y deçendientes del sobredicho señor Alberto Claramunt, quiero y entiendo yo dicho constituyente q' en el dicho privilegio de no pagar otro pasaje, si no como arriba se dize, subintren a gozar perpetuamente tambien los hijos y deçendientes de aquel gentil hombre, que perpetuamente sera heredero y successor del lugar de Artasona, que oy el dicho señor Alberto Claramunt tiene y posee por vinco y vinculado de sus antecessores, y viniendo aun a faltar los sobredichos, subintren y succedan a gozar el mismo privilegio de franqueza de pasaje perpetuamente los hijos y deçendientes de aquel gentil hombre, que sera señor y poseedor de la casa grande, que oy posee en la dicha ciudad de Balbastro el dicho señor Alberto Claramunt, como arriba se ha especificado, quedando en eleccion y voluntad de todos los sobredichos, y cada uno dellos, que an de gozar dicho privilegio de franqueza de pasaje, de que dichos sus pasajes se paguen en la tabla de depositos de la dicha ciudad de Caragoça, o en la tabla de depositos de la ciudad de Palermo, donde mas ellos y qualquiere dellos quisieren; y asi mesmo, si por caso, lo que no se debe pensar, ocurriese, q' en la Religion no se guardasen todos o parte de las cosas establezidas y ordenadas en el dicho acto de fundacion arriba calendado, y en el acto de fundacion, que los dichos mis procuradores, arriba nombrados, y qualquiere dello por si otorgara o otorgaran con el presente poder por qualquiere causa o modo, declaro, y quiero desde agora para entonces, que la presente donacion sea asi como si no hubiera jamas sido hecha, en el qual caso de la inobserbança sobredicha, la venerable castellania de Amposta sea *ipso iure et ipso facto* señora y poseedera asi del

principal de los dichos quatroçiento y quarenta mill sueldos que son veinte y dos mill escudos de diez reales, como a un de todos los nuevos, principales y propiedades q' con ellos seran aumentados, de la manera q' en el sobredicho acto de fundacion se contigne, y de las pensiones y censos hasta entonces caydos, con esto emperò que sin dilacion deba instituyr, levantar y hacer una nueva encomienda para cabimiento o mejoramiento de los caballeros de la dicha castellania de todo el sobredicho dinero y principal da smutirse *more solito*, la qual sea nombrada perpetuamente la *Encomienda de Claramunt* en Aragon, y q' el comendador de dicha nueva encomienda, ni otro, no pueda disponer de las dichas suertes principales de dichos censales en manera alguna ni por qualquiere ocasion, y, en caso de luyçion, dichas suertes principales esten en dicha tabla hasta que el comendador con consejo y voluntad de la mayor parte de los caballeros solos *collegialiter congregati* en la castellania d'Amposta los buelba a fundar en otra parte buena y segura todas las vezes, que suçederà luyrse en el modo y forma sobredicha, y de manera que los comendadores no se tengan otro que la renta del censo, y sean obligados a pagar los pasajes de los hijos y deçendientes sobredichos, que querràn ser recibidos por caballeros de la Religion, en la manera y forma q' arriba se ha especificado, con pagar a un las responsiones y imposiciones al comun tesoro, segun el curso de las otras encomiendas de la dicha castellania de Amposta, y con los pactos y condiciones arriba dichas, y no sin ellas, prometter por mi y en nombre mio, con solemne stipulacion, inviolablemente y en todo tiempo venidero guardar y tener por firme y valedera la dicha donacion y fundacion, y renunçiar a qua-

lesquiere beneficios, fabores y auxilios de qualesquiere leyes, usos y costumbres, que en contrario sean; queriendo que la dicta donacion y fundacion y las cosas en ella contenidas sean validas perpetuamente, y se guarden inviolablemente, y a cerca lo sobredicho puedan prestar en anima mia juramento, conforme al costumbre de dicha religion, y generalmente hacer, deçir, exerçir, y procurar por mi y en nombre mio todas y cada unas otras cosas que a cerca lo sobredicho y en aquello fueran neçessarias, y que yo haria, y hacer podria siendo presente, aunque sean tales, que requieran poder mas espeçial, prometo tener por firme, agradable, seguro y valedero perpetuamente todo lo que por los dichos mis procuradores, y qualquiere dellos por si, a cerca lo sobredicho sera comparezido, suplicado, presentado, prometido, renunçiado, jurado, dicho, hecho y procurado, y a quello no revocar en tiempo alguno so obligacion de todos mis bienes y rentas, mobles y sitios, habidos y por haber en todo lugar. Fue hecho lo sobredicho en la villa de Caspe el primiero dia del mes de abril del año contado del Nacimiento de nuestro Señor Jesu Christo mil seysçientos y tres; presentes testigos fueron a lo sobredicho llamados y rogados Juan Perandreu justicia de la villa de Caspe, y Juan Ponz Alcayde del Barrio de sanct Juan de la dicha villa, domiciliados en la dicha villa de Caspe; esta firmado el presente poder en su nota original debitamente, y segun fuero del presente reyno de Aragon si ÷ gno de mi Juan Casteldasnos habitante en la villa de Caspe, y por las auctoridades apostolica por de quiere, y real portodo el reyno de Aragon publico notario, qui a las sobredichas cosas juntamente con los testigos arriba nombrados presente fui, y en parte segun fuero lo scribi y lo otro scribir hize consta dera-

los, emendados, donde se lee, los nuevos, el çerre, etc. Ilustrisimo y reverendissimo señor, y sacro general cap. fray Hernando Ruyz de Prado humilde religioso de V. S. ilustrisima, asi como procurador de fray Estevan Claramunte, baylo de Caspe, espeçialmente deputado, como pareze por su procura autenticada, que presenta a V. S. ilustrisima y S. G. C. hecha en Caspe por el notario Juan Casteldasnos el primero del mes abril de mdciii. Para efecto de hacer obligacion en servicio de la Religion por su devoçion y afiçion, y asi en nombre de su principal ofrezco, y da reinte y dos mill escudos de principal cargados y assiguados sobre la universidad de la villa de Caspe con mile scudos de renta, los quales an de servir para hacer bucos de galeras para el servicio de la Religion, conforme las condiciones concedidas del capitulo general de monseñor Garzes de buena memoria, quedio el dicho baylo Claramunte los otros doce mill escudos de principal, sobre el reyno patrimonio del reyno de Sicilia, reservada emperò condicion de haber de pagar la Religion el pasaje de aquellos a quien en su donacion mas amplamente declara, como de todo mas largamente se contiene asi en la minuta estipulada en dicho capitulo general, como en esta que agora se ha de hacer de nuevo de esta su nueva donacion, las quales todas dos se presentan a V. S. ilustrisima y S. G. C. para que sean servidos de verlas y conforme la afiçion y devoçion de dicho baylo fray Estevan Claramunte estipularla tambien de nuevo conforme se hizo en el ultimo capitulo general passado. *Quam Deus*, etc. fray Hernando Ruytz de Prado.

Quibus bene perspectis, recognitis et perceptis, statim post iuramentum et compromissum, de more nostro laudabili iuxta formam statutorum, in reverendos

dominos sexdecim capitulares legitime per nos electos factum, ipsis etiam praesentibus et nobiscum pro tribunali sedentibus, antequam ad eorum conclave secesserint, in praesenti plenâ nostri capituli generalis sessione legitime congregatâ, de praelibati magistri nostri nostraque licentiâ, certâ scientiâ et expressâ voluntate, assensu pariterque consensu, ipse frater Ferdinandus Ruitz de Prado, procuratorio nomine ipsius venerandi baiulivi Claramunt, infrascriptum utile, perpetuum, nobile et memorabile, novum et secundum munus numquam satis laudandum nobis Religionique nostrae obtulit, donavit atque dicavit: et nos illud libentissimo ac gratissimo animo, plurimisque gratis relatis et reiteratis, acceptavimus et acceptamus in vim contractus infrascripti inter nos praefatos magistrum et generale capitulum ex unâ, et praefatum Religiosum nostrum fratrem Ferdinandum Ruitz de Prado procuratorem, ut praefertur, dicti venerabilis baiulivi Claramunt, ex alterâ¹ partibus, per ministerium et solemnem stipulationem et publicationem infrascripti ordinis nostri vicecancellarii initum, et solemnibus iuramentis vallatum, tenoris sequentis:

In nome della santa ed individua Trinità, Padre, Figliuolo e Spirito Santo, e della Immacolata e Gloriosissima Vergine Maria e del nostro padrone san Giovanni Battista. Amen.

Nell'anno MDCIII ab Incarnatione Domini, alli xix del mese di febraro, nel pontificato della Santità di Nostro Signore Papa Clemente VIII, a suono di campana e secondo l'usato costume fu congregato e celebrato il sacro general capitolo del sacro Ordine dell'Ospedale di san Giovanni Battista Gerosolimitano nella città Valletta dell'isola di Malta e

nella sala e luogo solito del palazzo magistrale, nella quale sono intervenuti e stati presenti l'illustrissimo e reverendissimo signore gran maestro di detto Ordine frâ Alofio di Wignacourt, il molto reverendo signor vescovo di Malta, il reverendo signor priore della maggiore conventuale chiesa del nostro padrone san Giovanni Battista Gerosolimitano, e tutti gli altri venerabili signori baglivi conventuali, priori, baglivi capitolari, pillieri, signori procuratori delli venerabili priori e baglivi capitolari assenti delle venerabili Lingue e delli signori commendatori di tutti li priorati soliti a intervenire e formare compiutamente il sacro capitolo generale, sommo e supremo tribunale della santa Casa e Religione dell'Ospedale di san Giovanni Gerosolimitano, nel qual sacro capitolo generale si levò, con licenza di monsignore illustrissimo sudetto gran maestro, il signore frâ Ferdinando Ruitz de Prado, come procuratore del venerabile signore frâ Stefano Claramunt bailio di Caspe e commendatore delle commende di Calatayud e di san Per di Calanda della veneranda castellania di Amposta, e con ogni debita riverenza umilmente espose aver, gran tempo fa, il detto suo signor principale desiderato molto di pervenire a stato tale di potere in vita sua ritrovar occasione di dimostrare parte della molta gratitudine dell'animo, che tiene verso la sagra Religione, per li molti onori, carichi, dignità e benefizi da lei ricevuti, e considerando che insieme con l'ospitalità la professione di detta sua Religione sia il fare la guerra agl'infedeli, e massime per mare, ora che si abita quest'isola non essendo restato alla Religione alcun altro modo più opportuno a perseguitarli che con galere, le quali, acciò abbiano da essere leggiere e durabili, si devono fare di legname buono, bene stagionato, il che

¹ Edit. Main. fert partibus ex alterâ n. r.).

ha osservato esso signor bailio Claramunt per aver fatto finire due buchi di galere, e varare in Messima in due invernate, mentre fu generale, e le condusse in Malta; quindi è che si mosse con zelo di buon religioso di fare nel capitolo generale precedente, celebrato dell'anno 1597 ab Incarnatione, spontaneamente offerta e donazione a detta sua Religione di dodici mila scudi capitale, acquistato dalla regia Corte del regio patrimonio del regno di Sicilia, con loro introusure, ad effetto di farsi delli censi tanti buchi di galere in servizio del pubblico, in quelli modi e forme, e come più amplamente appare per lo istrumento fatto tra detto sacro capitolo, ed esso di Claramunt per mano del vice-cancelliere dell'Ordine in pieno capitolo, alli quattro giorni di esso capitolo, ed alli 13 di gennaio 1597 ab Incarnatione, siccome più largamente appare per esso istrumento, al quale si debba aver piena relazione: ed aumentandosegli lo stesso desiderio e devozione, ed animo grato alla giornata, procurò di più acquistare, siccome acquistò altri dieci acquisti capitali, iuxta formam Bullae, che sono li censuali infrascritti e seguenti. E primieramente sedici mila soldi dineros jaqueses censuali e di annua pensione, con trecento cinquanta e due mila soldi jaqueses di proprietà e sorte principale, che sono caricati in otto censuali a forma di Bolla, li quali li giurati, consiglio ed università e persone particolari vicini ed abitatori della villa di Caspe in universale e particolare hanno venduto, ed originalmente caricato ed imposto in favore di esso signor bailio Claramunt sopra tutti li beni e rendite della detta villa, e delli particolari vicini ed abitatori di detta villa, e sono detti otto censali con due mila soldi di pensione ogni anno, e si pagano alli 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 e 22 del mese di settem-

bre, come dal sopradetto più amplamente consta, ed appare per otto istromenti pubblici di detti censali, celebrati nella detta villa di Caspe ai 21 del mese di settembre l'anno della Natività di nostro Signore Gesù Cristo 1601, ricevuti per Pietro Figueroa notaro reale della detta villa di Caspe. Item quattro mila soldi jaqueses censali e di annua pensione in due censali di due mila soldi l'uno con ottantotto mila soldi di proprietà e sorte principale, li quali detti giurati, consiglio, università e particolari persone abitatori della detta villa di Caspe in generale ed in particolare hanno venduto, ed originalmente caricato ed imposto in favore del detto signor bailio Claramunt sopra tutti li beni e rendite della detta villa, e delli particolari abitatori di essa, li quali si pagano ogni anno alli 13 e 14 del mese di settembre, come dal sopradetto più amplamente consta, ed appare per due istromenti pubblici di censali celebrati nella detta villa di Caspe alli 11 di agosto l'anno della Natività di Nostro Signore Gesù Cristo 1602, ricevuti dal sudetto Pietro Figueroa, con tutte quelle pensioni e censi, che di quelli e d'ogni uno di essi hanno corso e si devono, correranno e si doveranno dalli 13 del mese di settembre dell'anno prossimo passato 1602 in perpetuo per tutti li tempi d'avvenire, alli quali¹ si abbia in tutto e per tutto relazione, e ciò allo stesso fine ed intenzione di dedicarli in beneficio della suddetta sua sagra Religione per la medesima causa di fare buchi di galere, sperando con buono esempio di fare palese alla posterità la gratitudine e devota intenzion sua, ed a fine che essi buchi di galere si facciano e più facilmente ed in maggior numero. Per questo con licenza, volontà speciale ed espresso consenso e

¹ Nempe istromenti; sed hic aliquid deesse ex loco parallelo pag. 409 colligi potest (n. r.).

libero assenso del sudetto illustrissimo e reverendissimo signor gran maestro suo superiore, *vivae vocis oraculo* dato e concesso, esso signor procuratore del detto signor bailio Claramunt di sua spontanea e libera volontà, con gratissimo animo e religioso affetto del suo principale, in ogni miglior modo, presentò, diede e fece libero donativo alla sudetta Religione e sacro Ordine Gerosolimitano, ed a S. S. illustrissima e detto sacro capitolo generale in nome di esso Ordine e Religione, li sudetti capitali con tutti li loro censi decorsi dalli 13 di settembre dell'anno prossimo passato 1602, e che sono per decorrere in perpetuo, ed il loro pieno dominio e proprietà irrevocabilmente (con le condizioni però e modi e qualità infrascritte, e non altrimenti, nè in alcun altro modo); e che perpetuamente *et cunctis futuris temporibus* il venerabile signor gran conservatore capo della venerabile Lingua di Aragon, Catalogna e Navarra, moderno e che per il tempo sarà (ed in sua assenza dal convento e residenza della sagra Religione il signor piliero della sudetta venerabile Lingua, luogotenente di esso signor gran conservatore solo, o chi averà facoltà ed autorità sua), così come se gli dà per il presente pubblico istrumento, con libera potestà ed amministrazione di esigere e ricuperare li sudetti censi annuali di detti luoghi, o da chi ne sarà debitore, e quietare e liberare, quelli subito depositare nella tavola delli depositi della città di Saragozza d'Aragón, o farli depositare in essa tavola, senza toccarli, da quello che averà facoltà ed autorità da esso signor gran conservatore o suo luogotenente specialmente ed espressamente, e non

¹ Forsan legendum: *abbia libera*, etc., et paulo post: *debba quelli subito depositare* etc.; et iterum: *e debba prendere da detta tavola*, etc. sed melius aliquid inveniet prudens lector (R. T.).

per altra persona (non ostante qualsivoglia urgente necessità, caso o ragione che si presentasse, e paresse mettere ed indurre necessità di doversi fare il contrario) debba prendere da detta tavola delli denari depositati pervenuti e procedenti dalli sudetti censi quella quantità di denari che gli parrà essere di bisogno per far tagliare il legname e condurlo dove si averà da fare il buco o buchi delle galere, ed appresso per fare fabbricare detti buchi di galere finiti, negri, atti a potersi varare in mare con il loro schifo, e con tutti li suoi banchi, rambate e pavesate, e con tutti li suoi alberi ed antenne e palamenta, ed in somma con tutte le cose necessarie di legname senza alcun' altra sorta di guarnimento, nè di sarciamo, nè di vele, nè d'altro, che delle cose di legname solamente; e che si faccia in quel luogo e di quella misura, grandezza e forma, che sarà designata ed ordinata dall'illustrissimo signor gran maestro, e suo venerabile consiglio di otto in otto anni, o più lungo tempo o meno, secondo che dureranno li buchi primi delle galere, che saranno fatti, e gli altri appresso navigabili, cominciando fare li primi con li primi censi, che saranno maturati del detto capitale, li quali buchi di galere sieno per servire alla Religione sudetta per galera capitana, o altre, secondo parerà al detto illustrissimo signor gran maestro o suo venerabile consiglio; purchè detto signor gran conservatore o suo luogotenente, o chi averà facoltà da lui, in ogni modo li debba far fare di legname tagliato in buona luna al suo tempo, stagionato e secco, facendoli fabbricare a bell'agio a poco a poco da buon capo maestro e buoni maestri di ascia e calafati, talchè vengano ad essere galere perfette, durabili e leggiere, essendosi conosciuto per esperienza che, per non essersi fatti in tal

maniera li buchi delle galere, sono riusciti pesanti e di poca durata; ed una delle cause, che hanno mosso esso signor bailio di Claramunt di fare la prima e la presente seconda disposizione è stata a fine che la capitana della Religione o altre galere sieno sempre fabbricate in tutta perfezione, e per questo effetto sua signoria illustrissima e venerabile consiglio debbano dare l'ordine sudetto quattro anni avanti, poichè a giudizio di esperti non è bisogno di minor tempo per fabbricarli della perfezione e bontà sudetta, lasciando e restando a carico della Religione l'ottenere e fare spedire di mano in mano le licenze di tagliare ed estrarre il legname. Che nella poppa di ogni buco di galera, che si farà nel modo sudetto, si debbano mettere le armi ed insegne della sagra Religione e dell'illustrissimo signor gran maestro moderno, o di chi sarà in quel tempo, in tutti li luoghi che parerà convenire di mettersi, e che si debba ancora mettere in detta poppa nelle due parti di essa in uno delli tavolieri o quadri per banda in luogo apparente le armi del sudetto signor bailio di Claramunt, e nel dragante s'intagli in lettere maiuscole ed indorate il nome *Claramunt* per cagionare e far nascere con questa memoria volontà agli altri religiosi di fare simili opere in beneficio della Religione: dichiarando che, dovendo uno delli sudetti buchi essere la galera capitana della Religione, oltre di mettere le armi ed il nome, come di sopra si è detto, si debba fare la poppa di essa capitana suntuosa, figurata di rilievo ed indorata, col suo fanale alla moderna, e di bellissima fattura, come meglio parerà all'illustrissimo signor gran maestro e suo venerabile consiglio. Ma quelli che doveranno servire per galera della squadra, la loro poppa si faccia liscia ed ordinaria, con mettergli le armi ed il nome Claramunt,

come di sopra si è detto, e la sudetta prima galera o sia capitana, o altra, sia nominata perpetuamente del nome del glorioso protomartire san Stefano, e che però sopra la poppa si metta in figura di rilievo la sua immagine ben intagliata e dipinta, ed adorna di oro e colori fini. E la seconda galera dopo la capitana sia nominata perpetuamente san Lorenzo, e perciò sopra la poppa si metta in figura di rilievo la sua immagine bene intagliata, dipinta e adorna di oro e di colori fini. E dopo fatti detti buchi di galere, del modo di sopra, delli primi censi sudetti, esso signor gran conservatore o suo luogotenente, o chi da esso averà facoltà ed autorità, secondo che essi censi di mano in mano matureranno, così come annualmente devono entrare e si raccolgono, debba all'avvenire impiegarli in compra di altrettanti capitali sicuri e rendibili per quel censo si potrà trovare più utilmente. E così si farà sempre, mentre che non succederà il caso doversi fare altri buchi di galere. Di modo che se col tempo crescesse tanto la rendita, che si potessero fare più buchi di galere, per servizio della Religione, si debbano fare, secondo che il tempo e la necessità apporterà al giudizio di detto illustrissimo signor gran maestro e suo venerabile consiglio, nel modo però e forma che di sopra si è detto, per mano o autorità delli sudetti signori gran conservatore o suo luogotenente, o per chi da esso averà facoltà e potestà, e non da altri. E fatto detto buco o buchi di galere da detti signori gran conservatore o suo luogotenente, o dalla persona che da essi averà la facoltà e potestà, si debbano consegnare a chi il gran maestro o suo venerabile consiglio ordineranno in terra atti a vararsi, come di sopra si è detto, e che la Religione sia obbligata, incontante che riceverà essi buchi di galere nuovi,

fare consegnare al sudetto signor gran conservatore o suo luogotenente, o a chi averà facoltà ed autorità da essi, li buchi vecchi di galera, in luogo delli quali si saranno fatti li nuovi con le cose che furono consegnate prima con li sudetti buchi vecchi, nella qualità che si troveranno. E volendo il signor gran conservatore o suo luogotenente, o chi averà da essi facoltà e potestà, che li buchi rilasciati da consegnarsi, come è detto, sieno tirati e ritirati in terra, questo si debba fare a carico e spese della Religione, li quali buchi si debbano far vendere da esso signor gran conservatore o suo luogotenente, o da chi averà da essi l'autorità e facoltà, al maggior prezzo che si potrà trovare, il qual prezzo sarà in aumento e per servizio del nuovo buco o buchi di galere, che si averanno da fare, o aumento del censo, e che *interim* il denaro, che si caverà, si debba mettere nella sudetta tavola; e nel medesimo tempo il detto signor gran conservatore o suo luogotenente doverà presentare all'illustrissimo signor gran maestro il conto veridico e legale della spesa fatta in fabbricarli e spedirli, il qual conto si abbia da vedere e riconoscere da quella persona o persone, che deputerà e nominerà sua signoria illustrissima, e dichiara esso signor procuratore in nome di esso signor bailio Claramunt, non volere che detto conto si debba per altro effetto dare, eccetto a fine che si riconosca e con ragione si laudi la fedeltà, diligenza e spargano, col quale si sarà fatta la spesa del detto nuovo buco o buchi di galere, solamente caricandone la coscienza di esso signor gran conservatore e suo luogotenente, e che mutandosi il signor gran conservatore o suo luogotenente, ed eleggendosi altro in suo luogo, debba dare conto, come di sopra, ed istruisca il successore dello stato e termine, che

si troverà il legname tagliato o li buchi incominciati, e di ogni altra cosa dipendente da questa e dalla prima fondazione, con l'intiera consegnazione di ogni cosa, acciò si possa continuare e compiere quanto in questo stromento sta ordinato, e che tali conti ed istruzioni si debbano mettere e conservar nella cassa della sudetta venerabile Lingua. Che essendosi acquistati detti capitali con patto di reluzione, che li denari si debbano depositare nella tavola suddetta, così ancora per patto espresso esso signor gran conservatore o suo luogotenente, o chi averà facoltà ed autorità da loro, debba fare il medesimo deposito in essa tavola delli denari che procederanno dalla reluzione delli censi, che oltre il sudetto capitale si saranno aumentati, e di mano in mano si andranno aumentando, come di sopra si è ordinato, lasciando li detti depositi in essa tavola, fintanto che li denari si troveranno ad impiegare ed investire in nuovi censi, in modo che li depositi delle sudette reluzioni si debbano sempre fare in essa tavola e non altrove, tante volte quante succederà il caso di farsi le reluzioni sudette in tutto o in parte, rispettive, e d'impiegare, *ut supra*, con gli stessi patti e condizioni, obbligando di più li debitori delli censi per patto espresso, che li debbano pagare e mettere in detta tavola. E che li detti denari non si possano spendere nè servire nè cavare da detta tavola per altro effetto in modo alcuno, nè per qualsivoglia caso, autorità, o permutazione, o diminuzione di volontà, se non per il sudetto effetto di ricomprare di capitali, e di loro censi, o per la fabbrica di detti buchi di galere nel modo e forma di sopra, *cunctis perpetuis temporibus*; e che detta tavola, per isborsare il denaro a chi ordinerà detto signor gran conservatore o suo luogotenente, si tenga

per sufficiente cautela l'aver solamente fede del gran maestro e suo venerabile Consiglio, per il quale appaia l'ordine dato al gran conservatore o suo luogotenente di fabbricare bucho o buchi di galere. Che sempre e tutte le volte in perpetuo che alcuno dei figliuoli e discendenti del signor Alberto Claramunt, nepote di esso signor bailio Claramunt, volessero venire a pigliar l'abito in grado di frà cavaliere di nostra Religione, subito che il signor gran conservatore o suo luogotenente sarà avisato di questo animo e deliberazione, loro debba pagare o far pagare in poter del ricevitore della Religione residente in Saragosa di Aragon la somma importante il passaggio, che al presente e per il tempo avvenire sarà solito ed ordinato di pagarsi al comun tesoro in grado di cavaliere a beneficio de' sudetti figli e discendenti del sudetto signor Alberto, e che la detta tavola la debba pagare ad ogni ordine del sudetto signor gran conservatore o suo luogotenente, scrivendoli¹ debbano ricuperare dal ricevitore sudetto le apoche o sieno polize del pagamento de' sudetti passaggi, e presentarle al signor conservatore conventuale, e farle registrare al comun tesoro, di modo che arrivando in convento li figliuoli e discendenti sudetti, trovino già il passaggio loro pagato e notato al comun tesoro, acciò non ricevano pregiudizio da que' gentiluomini, che potranno venire insieme con essi nella recezione ed anzianità, per mancamento di non essersi pagato il loro passaggio, e si trovino quieti e liberi dall'obbligo del suddetto passaggio, ed il ricevitore s'intenda in virtù di esse cedole ed apoche caricato di essi passaggi a beneficio del comun tesoro, in modo tale che li figli e discendenti perpetuamente per il

¹ Hic aliqua deesse ex loco parallelo pag. 409 (R. T.).

modo sudetto restino e sieno franchi e liberi di pagare alcun altro passaggio, e, se per caso l'avessero pagato, gli debba essere restituito dal comun tesoro, il quale abbia azione di farseli pagare, come di sopra. Ed in difetto e mancamento delli figli e discendenti del sudetto signor Alberto di Claramunt, vuole ed intende esso signor procuratore del signor bailio Claramunt che nel sudetto privilegio di non pagare altro passaggio, se non come di sopra, subentrino a godere perpetuamente ancora li figli e discendenti di quel gentiluomo che perpetuamente sarà erede e successore del luogo di Artasona, che oggi esso signor Alberto tiene e possiede per vincolo e vincolato dalli suoi antecessori, e venendo anco a mancare li sopradetti, subentrino a godere il medesimo privilegio di franchezza di passaggio perpetuamente li figli e discendenti di quel gentiluomo, che successivamente sarà padrone e possessore della casa che oggi possiede nella città di Balbastro il sudetto signor Alberto Claramunt, come di sopra è specificato; intendendo però che resti in elezione e volontà delli prenominati e qualsivoglia di essi, che hanno da godere del modo sudetto il privilegio e beneficio del detto passaggio, che detti loro passaggi si paghino nella tavola delli depositi della detta città di Saragosa di Aragon, o nella tavola della città di Palermo, dove ognuno delli sudetti meglio vorrà, e nel modo e maniera sudetti. Si riserva il signor bailio Claramunt sudetto, vita sua durante, che nel presente istromento, lui solo, in ogni caso di ambiguità ed inconvenienza o altra causa, di dichiarare meglio la volontà sua¹, alla quale dichiarazione si debba stare nel modo e forma, che la farà, senza solennità alcuna; e che per

¹ Praeced. syntaxim mendosam esse quisque sentit (R. T.).

qualsivoglia caso opinato o inopinato, così di guerra, di ribellione de' popoli, fame e peste, come di ogni altra necessità, quantunque estrema, e di qualsivoglia simile o dissimile maggiore o minore, o che immaginar si possa, *etiam* insolita, e mai più vista nè intesa, la Religione nè il capitolo generale nè qualsivoglia altro possa alterare, dispensare, diminuire nè mutare la volontà del detto signor bailio Claramunt su detta e che in sua vivenza, come di sopra, gli parerà di dichiarare ed ordinare, nè qualsivoglia di dette clausole, condizioni, modi o circostanze, nè impetrare, nè dimandare da qualsivoglia superiore o potentato grazia, licenza o facoltà di poterlo fare, nè anco dal Sommo Pontefice, ed impetrata che fosse *de facto* per narrazione di qualsivoglia quesito colore, caso e necessità sudetta, che si intenda *subreptitie et obreptitie* impetrata, e non possa usarla in modo alcuno esso convento, capitolo generale e sagra Religione nè altri, restando sempre la presente disposizione e fondazione nella sua forza, vigore ed osservanza, come nel presente istromento si è specificato ed ordinato. E se per caso, il che non si deve presumere, occorresse che nella Religione non si osservassero tutte o parte delle cose stabilite ed ordinate nel presente istromento di fondazione, per qualsivoglia causa e modo, dichiara e vuole esso signor procuratore a nome del detto signor bailio Claramunt, di adesso per allora, che la presente donazione sia così come non fosse mai fatta, nel qual caso della inosservanza sudetta la venerabile castellania di Amposta sia *ipso iure et ipso facto* domina e padrona tanto delli capitali sudetti e qualsivoglia di essi, quanto ancora di tutti li nuovi capitali acquistati, *ut supra*, e censi fino allora maturati: con questo però che

senza dilazione debba istituire, erigere o fare una nuova commenda per cabimento o miglioramento delli cavalieri di detta castellania, di tutti sudetti denari e capitali da smutirsi *more solito*, la quale sia nominata perpetuamente la *Commenda di Claramunt*; e che il commendatore di essa nuova commenda nè altro possa disporre delli capitali in modo alcuno nè per qualsivoglia ragione. Ed in caso di reluizione li capitali stiano in detta tavola, finchè il commendatore con consiglio e volontà della maggior parte delli cavalieri soli *collegialiter* congregati in castellania, torni ad impiegarli in altri capitali buoni e sicuri tutte le volte che succederà reluizione nel modo e forma sudetti: di modo che li commendatori non abbiano altro che la rendita del censo, e sieno obbligati di pagare li passaggi delli figli e discendenti sudetti, che vorranno essere ricevuti per cavalieri della Religione nel modo e forma, che di sopra si è specificato, con pagare anco le responsioni ed imposizioni al comun tesoro, secondo il corso delle altre commende della detta castellania di Amposta. E finalmente la presente donazione promette esso signor procuratore in nome del detto signor bailio Claramunt con solenne stipulazione inviolabilmente ed in ogni futuro tempo osservare ed averla rata e grata, rinunciando l'una e l'altra parte a qualsivoglia beneficio, favore ed ausilio di qualsivoglia legge, costume ed osservanza che ostasse in contrario. Volendo che la presente donazione e fondazione, e le cose in essa contenute abbiano perpetua validità ed inviolabile osservanza, e così giurarono, poste le loro mani su la Croce dell'abito loro, conforme è il costume del detto loro Ordine, la qual

1 Nempe: nè il commendatore, nè altri possa, etc. (R. T.).

donazione, offerta e volontà del detto signor bailio Claramunt essendo stata perfettamente intesa dalli prenommati illustrissimo e reverendissimo gran maestro, ed altri signori del sudetto sagra capitolo generale con tutte le condizioni, modi e qualità sudette, precedendo la licenza e consentimento di sua signoria illustrissima, come di sopra si è detto, esso illustrissimo e reverendissimo monsignore e detto sagra capitolo generale, con il scrutinio delle balle, *nemine discrepante*, con allegro, giocondo e gratissimo animo l'hanno accettato ed approvato di loro spontanea e libera volontà in nome di ciascheduno di loro e dei suoi successori e dell'Ordine sudetto, in ogni miglior modo che possono hanno promesso e data la lor fede pubblica di tutto il sudetto Ordine ad esso signor procuratore presente e riverentemente stipulante in nome del detto signor bailio Claramunt, che tutte e qualsivoglia cose sudette sempre ed in ogni futuro tempo le manterranno, e le averanno e saranno avute da ciascheduno del detto Ordine per grate e ferme, e non se gli contravverrà in cosa nessuna, *directe o indirecte*, per qualsivoglia causa o quesito colore, anzi sempre inviolabilmente saranno osservate: ed acciocchè tutte e singole qualsivoglia cose premesse abbiano e debbano avere loro effetto plenario, monsignore illustrissimo gran maestro e tutti li signori capitolanti hanno promesso per se e loro successori attenderle ed osservarle, *ut supra, et, ad cautelam, de certâ eorum scientiâ, et capituli generalis auctoritate*, hanno derogato a tutte e qualsivoglia cose, che in qualunque modo potessero ostare, supplendo tutti e qualsivoglia difetti *tam iuris quam facti*, volendo che in nessun modo si possa contravvenire, *etiam* per qualsivoglia causa, che immaginar si po-

tesse: e per perpetua ed inconcussa osservanza di tutte le sudette cose, monsignore illustrissimo e sagra general capitolo, hanno promesso e promettono impetrare dalla Santità del Papa confermazione della presente fondazione nel modo che di sopra è espresso con tutte le cautele e clausole favorabili in forma larga e sufficiente per la corroborazione e perpetua validità del presente atto, ed ordinato a me vicecancelliere di spedire a nome di sua signoria illustrissima e sagra capitolo la Bolla plumbea loro capitolare con inserzione di tutta la presente fondazione.

Testes autem ad praemissa omnia fuerunt domini fratres socii illustrissimi et reverendissimi domini magni magistri in sacro generali capitulo existentes, et in registro capituli descripti, necnon D. F. Laurentius de Virien Pupetieres magister hospitii ac procurator ipsius illustrissimi domini F. Franciscus de Alguedas et Ascanius Surdus I. U. DD. auditores praelibati illustrissimi ad praemissa omnia vocati pariterque rogati per me fratrem Ioannem Othonem Bosium commendarium de Auximo, de Gradulis, de Villanterio et civitatis Theatinæ sive de Chieti, prioratum Urbis, Lombardiae et Capuae commendatarium, ac sacrae Religionis et Ordinis sancti Ioannis Hierosolymitani vicecancellarium, adhibito, ut supra, scrutinio ballottarum, quod extitit nemine penitus discrepante omnium et singulorum dominorum capitulantium. Quare nos agnoscentes et attendentes omnia et singula inter nos et praefatum venerabilem Caspis bailivum, sive eius procuratorem supradictum, in praesento contractu concordata, concessa, donata, dicata, firmata, disposita et stabilita, fore et esse Religioni, Ordini et professioni nostrae summae utilitatis, commodi et ornamenti, nihilque fructuosius, condu-

cibilis atque ad conservationem nostri status in obsequio Dei totiusque christianae reipublicae praestantius effici potuisse nec posse, licet ad eorum omnium subsistentiam et perpetuam validitatem per solum contractum ipsum praeinsertum sufficienter provisum existat, ad abundantiore tamen cautelam, ut eo tenacius observentur, et difficilius, immo nullo modo, derogari possit, iuxta etiam a nobis in eodem contractu per iuramenta nostra promissa, praesenti nostro capitulari diplomate, omni meliori modo, viâ, iure et formâ, quibus melius et validius facere possumus et debemus, invicem maturo et deliberato consilio, de nostrâ certâ scientiâ, etiam motu proprio, praemissa cum omnibus et singulis statutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pactis, conventionibus, promissionibus, voluntate, ac poenis, inhibitionibus, aliisque omnibus et singulis clausulis italico idiomate in praeinserto contractu contentis et expressis iterum firmamus, statuimus, concordamus, concedimus, acceptamus, laudamus, approbamus, confirmamus, et de novo concordamus et concedimus, praesentisque scripti patrocinio communimus: suppletes nostrâ supremâ auctoritate capitulari omnes et singulos defectus tam iuris quam facti, si qui forsân intervenerint in eisdem. Non obstantibus statutis, ordinationibus capitularibus, consuetudinibus, usibus et quibuscumque in contrarium existentibus, sive dictantibus; eisque omnibus, ad effectum praeinsertorum, auctoritate capitulari, sufficienter derogamus ac expresse derogatum esse declaramus. Praecipientes universis et singulis dictae domus nostrae fratribus, quacumque auctoritate, dignitate officioque fungentibus, praesentibus et in perpetuum futuris, in virtute sanctae obedientiae, ne contra praesentes nostras contractus, consensus, consti-

tutionis, approbationis, concessionis et confirmationis litteras aliquatenus facere vel venire praesumant, sed eas studeant inviolabiliter observare. Supplices denique humiliter S. D. N. D. Clementem, divinâ providentiâ Papam VIII et sacrosanctam Sedem Apostolicam, ut ea etiam approbare et rata habere, omnesque et singulos defectus tam iuris quam facti supplere, et de novo concedere et statuere dignetur.

In cuius rei testimonium Bulla nostra communis plumbea praesentibus est appensa.

Datum Melitae in conventu nostro, durante capitulo nostro generali, die xix mensis februarii MDCIII ab Incarnatione.

Et quia se habet veritas, factâque fidei cum originali collatione, concordare comperimus: ideo in huius rei testimonium Bulla nostra magistralis in cerâ nigrâ praesentibus est impressa.

Datum Melitae in conventu nostro, die x mensis ianuarii MDCV ab Incarnatione.

Sequitur legalitas in forma.

§ 3. Cum autem firmiora sint ea, quae Sedis Apostolicae patrocinio muniantur, et propterea, sicut pariter accepimus, magnus magister et conventus praedicti cupiant huiusmodi institutionem et fundationem, cum conditionibus quibuscumque in illâ expressis, per nos apostolicâ auctoritate confirmari;

§ 4. Nos illorum votis, quantum cum Domino possumus, benigne annuere, eosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et quemlibet eorum a quibuscumque excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat

Praedicta petitur confirmari.

Confirmat Paulus.

consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censes, ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, institutionem et fundationem per dictum Stephanum factam supradictam, ac illius acceptationem et condiciones quascumque in illis appositae, iuxta praesertae bullae magistralis et instrumenti desuper celebrati tenores, dummodo licitae sint et honestae, ac sacris canonibus et constitutionibus apostolicis non contraria, ac ipsas praesertae Bullam magistralem et instrumentum, ac omnia et singula in illis contenta, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus, ac institutionem et fundationem praedictam, atque in eâ expressas condiciones omnes, ab ipsis magistro et conventu acceptatas et homologatas, perpetuo validas, firmas et efficaces fore et esse, ac ab ipsis nunc et pro tempore existentibus magistro et conventu, caeterisque ad quos spectat et in futurum spectabit, inviolate perpetuo custodiri et observari debere: sicque per ipsos magistrum et conventum, aliosque quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogat obstantibus.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem hospitalis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, sta-

bilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem hospitali, eiusque magistro, conventui et fratribus ac quibuscumque aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibuscumque derogationum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xvii maii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 17 maii 1607, pontif. anno II.

LXXVI.

Commissio nuncio apostolico apud regem Hispaniarum ut illum, tamquam perpetuum administratorem et magistrum Militiae de Montesia Ordinis Cisterciensis, conservet in iure praesentandi ab septem parochiales ecclesias diocesis Dertusensis.

Dilecto filio nostro et Apostolicae Sedis in regnis Hispaniarum nuncio Paulus Papa V.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

In beati Petri Apostolorum principis solio, meritis licet imparibus, divinâ fa-

Exordium.

1 Die 22 mensis huius Paulus Pontifex Constitutiones, in ultimo Capitulo sacri huius Militaris Ordinis editas, confirmavit in formâ specificâ litteris, quibus initium est: *Et si vigilis pastoris*; eas autem omittendas putavimus, cum facili negotio legi possint in codice diplomatico eiusdem Ordinis.

2 Ex Regest. in Secret. Brev.

vente clementiâ constituti, ad ea potissimum nos invigilare ac intendere convenit, per quae Militiarum quarumlibet, praesertim regularium, pro fidei orthodoxae defensione et incremento pugnantium iura et privilegia non solum conserventur, sed etiam augeantur, ita ut earum milites ad ipsius fidei propagationem eo promptiores reddantur, quo uberiori Sedis Apostolicae munificentia noverint se confoveri.

Romani Pontifices declaraverunt ius patronatus parochiarum, de quibus agitur, competere magistro domus de Montesia.

§ 1. Dudum siquidem nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri ius patronatus seu praesentandi personas idoneas ad sancti Matthaei de Cervaria, de Caneto, de Chert, de Calig, de Covis, et de Albo-corger locorum magistratus de Montesia Dertusensis dioecesis parochiales ecclesias, dum pro tempore vacarent, tam ex privilegiis apostolicis, quam ex legitime praescripta et tanti temporis consuetudine quod de eius initio hominum memoria non exstabat, ad magistrum Militiae domus beatae Mariae de Montesia et sancti Georgii de Alfama Cisterciensis Ordinis Valentinae dioecesis competere enunciarunt et approbarunt, certâ formâ in praesentationibus ad illas, dum pro tempore vacassent, faciendis praescriptâ.

In his II hoc ius eidem magistro confirmari nonnulla commisit delegatis.

§ 2. Et deinde, cum, inter episcopum Dertusensem et dictae Militiae magistrum tunc existentes, nonnullae controversiae super patronatus aut praesentandi huiusmodi, necnon providendi de dictis parochialibus ecclesiis, iuribus essent exortae, felicis recordationis Iulius Papa II, etiam praedecessor noster¹, certis exequutoribus tunc ab eo deputatis dedit in mandatis, quatenus omnia et singula privilegia super iure patronatus et praesentandi ad ecclesias huiusmodi pro tempore existenti magistro dictae Militiae apostolicâ auctoritate concessa, necnon immemorabiles consuetudines super praemissis introdu-

¹ Constit. Iulii II de hac re non habetur in Bullario (n. r.).

ctas, eâdem auctoritate approbarent et confirmarent; ac, quod de caetero, ecclesiis praefatis seu earum aliquâ quoquo vacantibus seu vacaturis, aut earum commendis cessantibus, pro tempore existens magister eiusdem Militiae ad easdem ecclesias, et earum quamlibet, personas idoneas Ordinario loci, prout alii ipsius Militiae magistri, qui pro tempore fuerant, praesentare consueverant, praesentare libere posset, eâdem auctoritate statuerent et ordinarent.

§ 3. Postremo pia memoriae Sixtus Papa V, similiter praedecessor noster, magistratum Militiae huiusmodi certo tunc expresso modo vacantem coronae regiae regnorum Aragonum auctoritate praefatâ perpetuo univit, annexuit et incorporavit, prout in dictis diversis litteris apostolicis desuper confectis plenius continetur.

§ 4. Cum autem (sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, dictaeque Militiae magister seu administrator perpetuus, nobis nuper exponi fecit per dilectum filium Franciscum Garrido sacrae theologiae doctorem, fratrem cappellanum eiusdem Militiae, apud nos et Sedem Apostolicam dictae Militiae procuratorem generalem et patrimoniale) magistri dictae Militiae, qui pro tempore fuerunt, in praesentando personas idoneas ad ecclesias praedictas interdum negligentes et remissi fuerint, et propterea ita exacta probatio iuris praesentandi huiusmodi, ut par esset, haberi non possit; ne vero dicta Militia (quae pro defensione regni Valentinae ac illius incolarum a Saracenorum incursum, quibus praefatum regnum frequenter turbare et affligere non cessabant, ad instantiam clarae memoriae Iacobi regis Aragonum dictâ auctoritate erecta fuit) iuribus suis privetur, aut in illis ob negligentiam vel incuriam huiusmodi aliqua

Sixtus V hunc magistratum univit coronae Aragonum.

Paulus nunc pontifex commisit ut in huiusmodi iure lit. spatium regem confirmet.

detrimenta patiat, providere volentes, necnon singularum litterarum praedictarum et inde sequutorum quorumcumque tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, ipsius Philippi regis supplicationibus in hac parte inclinati, discretionis tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus, vocatis venerabili fratre nostro episcopo Dertusensi et aliis qui fuerint evocandi, defectum probationis huiusmodi supplere¹; dictoque Philippo regi et magistro seu administratori perpetuo ius patronatus et praesentandi ad ecclesias huiusmodi (quoties illas quoquo modo vacare, seu commendas de illis factas cessare contigerit) conservare et defendere, ipsumque in eo manutenere (perinde ac si omnes ac continuatae praesentationes, dictarumque ecclesiarum status rite et concludenter probarent)²; nullumque aliud iuris adminiculum ad ius patronatus et praesentandi huiusmodi requiri (ita ut ipsi Philippo regi et magistro seu administratori perpetuo ad parochiales ecclesias praedictas et earum quamlibet, quotiescumque eas quoquo modo et ex quoruncumque personis vacare seu commendas de eis quibusvis factas cessare contigerit, fratres capellanos dictae Militiae, si ad id reperiantur idonei, sin minus, clericos saeculares, servatâ aliâs sacri Concilii Tridentini ac Constitutione recolendae memoriae Pii Papae V, pariter praedecessoris nostri, super provisionibus similium ecclesiarum, dum pro tempore vacant, faciendis³ editae formâ, Ordinario loci intra tempus ad id a iure statutum praesentare, ipsique Ordinario personas sibi, ut praefertur,

¹ Subintellige *cures*, ut legitur ad finem § 6, nam eo usque oratio manet suspensa (n. r.).

² Iterum et semper deinceps subintellige *cures* (n. r.).

³ Erronee edit. Main. habet *faciendi* (n. r.).

praesentatas intra tempus debitum in rectores parochialium ecclesiarum, ad quas per magistrum seu administratorem perpetuum ipsius Militiae pro tempore existentem praesentatae fuerint, instituere liceat) declarare⁴;

§ 5. Ac insuper nunc et pro tempore existenti episcopo Dertusensi nec non aliis (dictarum ecclesiarum seu alicuius earum, dum pro tempore vacat, collationem, provisionem seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel divisim, ad se spectare et pertinere quomodolibet praetendentibus) ne de caetero perpetuis futuris temporibus de eisdem ecclesiis seu aliquâ earum, cum vacaverint, ut praefertur, etiam praetextu quorumcumque privilegiorum et indultorum eis sub quibuscumque verborum formis concessorum, providere aut aliâs disponere quoquo modo praesumant, districtius inhibere⁵; ac etiam ex nunc quascumque collationes, provisiones, praesentationes, institutiones, seu quasvis alias dispositiones de dictis ecclesiis quoquo modo vacaturis, seu etiam nunc vacantibus, in aliarum (quam per magistrum seu administratorem perpetuum dictae Militiae pro tempore existentem aut ab eo deputatum seu deputatos praesentatarum) personarum favorem, nullas et invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse et esse, nullumque per eas eniquam ius acquiri, nec etiam coloratum titulum possidendi tribui posse⁶;

§ 6. Praesentes quoque litteras semper et perpetuo validas et efficaces fore et esse, et de obreptionis aut subreptionis

Episcopo Dertusensi inhibeat ne regem in huiusmodi iure perturbet.

Clarus pro praesentum litterarum firmatus.

⁴ Subintellige *cures*: edit. Main. fert *declarat*; unde patet editorem romanum veram huius loci syntaxim assecutum non fuisse (n. r.).

⁵ Semper subintellige *cures* (n. r.).

⁶ Subintellige *decernere* (quod verbum circa medium § seq. legitur *cures*, quod legitur in fine (n. r.).

vitio impugnari non posse, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et, quoties illas revocari vel immutari contigerit, toties in pristinum statum, etiam sub datâ posteriori per magistrum et administratorem perpetuum dictae Militiae pro tempore existentem eligendâ, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et censi; sicque et non aliter per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, aut sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernere; nec non quibuscumque personis, quacumque dignitate, praecellentia vel excellentia, etiam episcopali, seu cardinalatus honore fungentibus, ac etiam Ordinario Dertusensi, aut aliâs in praemissis sua¹ quomodolibet interesse habentibus aut habere praetendentibus, perpetuum silentium imponere eadem auctoritate nostrâ cures.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus universalibusque conciliis editis et edendis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, ac Militiae et Ordinis praefatorum iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, ac quibusvis privile-

¹ Istud vocabulum sua superfluum censi potest vel legendum seu; nisi quis intelligere velit habentibus sua interesse id est sua iura in praemissis; quod est inusitatum (R. T.).

giis ac indultis et litteris apostolicis dicto episcopo Dertusensi seu quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogationibus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, ac aliâs, in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus pro illorum sufficienti derogatione, ac si¹ de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua aliâ exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso ac formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die XIX maii MDCVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 19 maii 1607, pontif. an. II.

LXXVII.

Confirmantur statuta seu decreta nonnulla ab archiepiscopo Coloniensi edita pro reformatione Regularium utriusque sexus suae diocesis².

Venerabili fratri archiepiscopo Coloniensi, sanctae Romanae Ecclesiae principi electori,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Singularis tuus regularis disciplinae ac religionis conservandae zelus promeretur

Archiepiscopo Coloniensi studium regula-

¹ Lectio defectiva videtur, et potius legendum: Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, etc. (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

rium corruptelas tollendi.

Nonnulla ad id statuta efformat.

De expensis in novitiis recipiendis.

De dimissione eorum qui professionem non emserunt.

ut ea, quae desuper a te salubriter decreta et sancita esse cognoscimus, apostolicae firmitatis munimine roboremus.

§ 1. Cum itaque, sicut tuo nomine nobis nuper expositum fuit, tu ad nonnullos abusos in Religiosorum ad regularem vitam ingressu in tuâ diocesi vigentes tollendos, et Religionis rigorem, quoad fieri potest, in viridi observatiâ manutendum, statuta et decreta quaedam edideris huiusmodi sub tenore, videlicet¹:

Ernestus, Dei et Sedis Apostolicae gratiâ, electus et confirmatus archiepiscopus Coloniensis.

Quia variae audiuntur querelae quod in primo actu, et in ipso religiosae vitae tyrocinio, necnon in professionibus in monasteriis utriusque sexus Regularium, multae et magnae sint expensae, tam in sumptuosorum prandiorum, quam vestimentorum, et suppellectilis qua recipiendorum cellulae adornantur, ac munerum causâ, quae superioribus dari consueverunt: unde quamplurimis ad vitam monasticam alioquin idoneis media frequenter praeccluduntur quominus ad tam sanctum institutum pervenire possint;

Illis quoque qui admissi sunt, si forte vitam monasticam sibi minus convenire experiantur quod, non raro accidit, et loco cedere velint, libertas recedendi adimitur, propterea quod, ob solemnitatem huiusmodi prandiorum et aliorum actuum, circa investitionem habitorum, qui hominibus laicis professionis formam exhibent, sine apostasiae suspitione et infamiae notâ id facere nequeunt, tum etiam quod, ob sumptus nimis magnos, qui recuperari nequaquam possunt, magnam partem patrimonii sui et alimentorum in subsequentem vitam necessarium perdiderint;

¹ Sequens documentum habetur in *Gallia Christiana* edit. Maur. t. III p. 162 et seq. (R. T.).

² Praep. in superflua videtur (R. T.).

Detestabilis etiam corruptela quaedam monasteria invasit, qua conventuales; etiam professi seu professae, ex hac vitâ decedentes, testamenta condere, abbatibus vel abbatissis seu aliis superioribus monasterii sui certam quamdam pecuniae summam relinquere pro solemnioribus exequiis sive etiam pro annuis obitus sui memoriis, peculium, ex quo conventui refectio aliqua detur, deputare et assignare tenentur, vel, si id factum non fuerit, tota supellex, quae in demortui cellâ relictâ est, in hunc usum vendi et distrahi debet, alioquin defuncti animae huiusmodi charitatis officia et iusta nequaquam persolvuntur: quae quidem instituta vitae monasticae repugnant; ipsos conventuales, praeter proprietatis vitium, quod hac ratione incurrunt, per omnem vitam suam in congregandâ huiusmodi pecuniâ sollicitos et distractos faciunt, amicos quoque, a quibus eam extorquere saepe coguntur, valde gravant:

Hinc statuimus et ordinamus ut in primo actu, quo qualescumque personae Religioni alicui primum destinantur¹ et habitum assumunt, sive etiam ante, sive post illum actum ante professionem, nullum omnino instituatur prandium, nulla superioribus vel aliis quibuscumque dentur, nec per ipsos recipiantur dona aut munera: non exigantur novae aut pretiosae lecticae, cellarum fenestrae, imagoes vel tabulae pictae, stannae, cistae, promptuaria, armaria, sacrarum reliquiarum thecae aut capsulae, neque aliud quidquam, quo novitii vel novitae cella potius adornatur, quam rebus necessariis instruitur;

Si qua tamen sacrae investitionis vel professionis die, ultra communem et quotidianam portionem, ex consuetudine Religionis, in monasterio existentibus ab

¹ Mendose in edit. Main. legitur *destinatum* (R. T.).

De monachorum testamentis.

Remedia huiusmodi abusibus allata.

antiquo data fuerit refection, eam quidem non intendimus per hoc statutum adimere, sed ita moderari volumus, ut pro singulis religiosis istius monasterii non amplius quam dimidius florenus Colonien-sis sive duodecim albi in sumptum eiusmodi refectionis a parentibus aut amicis monasterio numerentur;

Sacrae Religioni investienda virgo posthac, absque omni pompâ et superbo vestitu, absque ullo comitatu parentum vel amicorum, puerorum vel puellarum, ex ipsis penetralibus monasterii eo habitu, quo in scholâ monasterii constituta vel aliâs antea diebus solemnioribus suaverat ad sacram Communionem accedere, in publicum vestienda procedat;

Nulli virgini religioso habitu investiendae, aut professionem facturae, pueruli Iesu praeferatur statua, sed eius loco exponatur et in summo altari in venerabili Sacramento ipse virginum omnium sponsus Christus Dominus;

Die sacrae professionis non alii invitentur ad convivium, quam qui vel sanguine, vel summo alio necessitudinis vinculo, professionem edituro vel editurae coniuncti sunt, qui sine apertâ ingratitudinis notâ et gravi offensione non invitari non possunt: hac tamen conditione ut plures non admittantur convivae, quam duodecim. Procul hinc arceantur exquisitae dapes, absint argentea atque aurea vasa et pocula: nulla admittatur instrumentalis aut vocalis musica: nullae ducantur choreae neque ulli, convictis manibus, in orbem ducti circuitus: sed sint frugaliter omnia, sit spiritualis laetitiae, et in Deo divinisque colloquiis recreatio, atque ante vespas, quae ultra horam tertiam consuetam non differantur, finienda;

Secundo autem die, multoque mi-

¹ Gallia Christ. loc. cit. habet *convinctis* (R. T.).

nus tertio aut sequentibus, nullus amicorum, convivendi causâ, ad monasterium fiat accessus; nec in esculentis aut poculentis novi aliqui in monasteriis sumptus fiant, ullave repotia¹ aut anniversaria professionis convivia;

Prohibemus etiam omnia convivia regalia et reginalia, nec non prandia et sumptus qui propter similes quascunque causas fieri et institui solent;

Si plures in uno atque eodem monasterio eiusdem cursus fuerint novitii aut novitiae, ii, non distinctis diebus, sed uno atque eodem tempore simul professionem faciant, et unâ atque eadem operâ unoque sumptu tempus, molestiae et sumptus redimantur;

Nemini Religionem seu vitam monasticam professo aut professae liceat testamentum condere, peculium colligere, superioribus vel aliis quibuscunque certam pecuniae summam post mortem relinquere, vel pro solemnibus exequiis aut pro annuis obitus sui memoriis, vel pro similibus causis, quidquam deputare vel assignare.

Ut vero haec sanctissime constituta optatum sortiantur effectum, et nusquam hisce sanctionibus, adeoque Spiritui Sancto, pertinaciter resistatur (praeter excommunicationem ferendae sententiae, quam contra delinquentes abbates, commissarios, visitatores, praelatos, rectores, confessarios et alios quoscunque investigationis actum facientes, vel professionem excipientes, similiter contra abbatissas, magistras, priorissas, matres aliasque sanctimonialium rectrices praet-

¹ *Repotia*, vox Latina nota, quem quidam a recentioribus transtulerunt ad convivia quae in nonnullis religiosis Ordinibus celebrantur recurrente professionis die, anno praesertim quinquagesimo, quem Iubilaeum vocant. Ita Ducange, qui deinde citat ad exemplum hunc ipsum locum archiepiscopi Coloniensis (R. T.).

fectas, et investitionem aut professionem eiusmodi promoventes vel admittentes, in his scriptis et praesentium tenore comminamur, a qua excommunicatione non nisi a nobis aut nostro in spiritualibus vicario absolvi valeant, quando lata fuerit¹, praeter alias ordinarias ac arbitrarías poenas certe infligendas) nullus postea eo loco (ubi, contra quam praescribimus, actum fuerit) investiatur aut ad professionem faciendam admittatur: morientes quoque, qui testamenta condiderint, seu aliquid praescriptorum de exequiis aut annuis obitus sui memoriis ordinaverint, aut superioribus vel aliis quibuscunque pecuniam aut peculium assignaverint, ecclesiasticâ priverentur sepultura: superiores vero et alii, qui pecuniam vel peculium tali modo exegerint vel receperint, aut ordinationibus scriptis consenserint aut admiserint, a praelaturis et officiis suis sint suspensi, donec transgressores ad obedientiam venerint, et nobis pro excessibus suis satisfacerint.

Mandamus proinde fiscalibus omnibus ut omnes diligentiae ac vigilantiae nervos intendunt, ne quid ab eis desideretur officii in faciendâ investigatione et delatione huiusmodi excessuum. Qui ne per aliquam ignorantiae rimulam denuo alibi irrepant, aut inolitae, vitiosae, et corruptae consuetudinis ianuam palam ingrediantur, volumus, ut, quotiescumque aliquis investiendus aut professionem editurus est, haec nostra constitutio in congregatione omnium istius monasterii professorum publice legatur uno mense ante investitionem et professionem, eademque per superiores monasterii plenissime explicetur parentibus et amicis investiendorum atque professionem editurorum, eosque promoveant ut omnibus modis huic nostrae

¹ Erronee edit. Main. habet *latae fuerint* (R. T.).

sanctioni obedienter acquiescant et satisfaciant.

Praecipimus propterea visitatoribus et rectoribus omnibus, ut eandem per singulos articulos in omni visitatione suâ, et aliâs, quotiescumque videbitur, vigilantissime inquirent, examinent et vindicent.

Insuper (cum ob graves causas frequenter mandatum sit, ut virginibus sanctimonialibus, praeter ordinarium confessarium, bis aut ter in anno alius extraordinarius confessarius offeratur, qui omnium confessiones audire deberet, et nedum satis pro afflictarum conscientiarum consolatione ea res in usum ubique venerit, quin supersit iustae querelae locus) sub poenâ excommunicationis mandamus omnibus abbatibus, praelatis, praepositis, rectoribus, confessariis, monasteriorum praefectis, ad quos haec cura aliquo modo pertinere dignoscitur, ut quotannis sanctimonialibus suis, bis aut ter, aliquem a nobis aut nostro in spiritualibus vicario approbatum confessarium extraordinarium, sive saecularem sive regularem, offerant, qui omnium confessiones audiat, nimirum in principio Quadragesimae, ad festum Assumptionis beatae Mariae Virginis, et circa festum omnium Sanctorum, seu in principio Adventus Domini, aut aliis temporibus magis opportunis:

Et, ut nobis constet quinam et quales isti extraordinarii confessarii sint, et ne iniusta fieri possit contra personam exceptio, tenebuntur singuli monasteriorum praelati, praefecti aut rectores (quibus incumbit huiusmodi confessarium nominare) suum et confessarii ordinarii atque extraordinarii nomen nobis aut nostro in spiritualibus vicario quotannis

¹ Gallia Christiana loc. cit. habet: *suorum confessarii ordinarii et extraordinarii nomen* (R. T.).

scripto exhibere ante Dominicam Quinquagesimae.

Datum Arnsburgi anno mdcv, die xii mensis septembris.

Archiepiscopus eadem statuta polii confirmari.

§ 2. Cumque cupias praeinserta statuta seu decreta a te edita, pro maiori illorum firmitate et firmiori observantiâ, apostolicâ auctoritate confirmari, tuo nomine nobis fuit humiliter supplicatum ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmat Pontifex.

§ 3. Nos igitur te specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, praeinserta statuta seu decreta a te edita, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis Regularium praepositorum consilio, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque omnibus et singulis apostolicae inviolabilis firmitatis robur adiciamus, suppletes omnes et singulos tam iuris quam facti defectus; si qui intervenerint in eisdem; tibi quoque, ut statuta et decreta suprainserta inviolabiliter observari facere possis et valeas, concedimus et indulgemus.

Derogat contrariis.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quorumcumque monasteriorum, conventuum et Ordinum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis,

eorum tenores pro expressis habentes, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die vi iunii mdcvii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 6 iunii 1607, pontif. an. ii.

LXXVIII.

Confirmatio concordiae inter regem catholicum et archiepiscopum CaesarAugustanum aliosque super augmento fructuum ab aquis fluminum Iberi et Xalonis provenientium initae¹.

Dilecto filio, nostro et Apostolicae Sedis in regnis Hispaniarum nuncio,

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecerunt charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, ac venerabilis frater CaesarAugustanus archiepiscopus, ac alii in infrascriptâ concordia interesse habentes, quod alias felices recordationis Clementi VII et Paulo III, et successive Iulio etiam III Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, pro parte clarae memoriae Caroli V, Romanorum imperatoris, qui etiam Aragoniae et Navarrae rex catholicus erat, exposito², quod, provide considerans, propter penuriam aquarum, et quae exinde cau-

Facti series.

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

² Sequens expositio legitur etiam iisdem fere verbis in Constit. cxi Clementis VIII quam habes in tomo x pag. 233; sed ibi quoque fere iisdem mendis scatet (R. T.).

sabatur sterilitas¹ terrarum Aragonum et certae partis Navarrae regnorum, habitatores² ipsius regni Aragonum in eorum alimentis et aliis rebus humanae vitae necessariis maximam pati egestatem, et, tamquam optimus subditorum suorum protector, egestati huiusmodi providere volens, ex duobus fluminibus insignibus, Ibero videlicet et Xalone, per dictum regnum Aragonum discurrentibus, aquas, pro dictis terris irrigandis, deduci mandaverat; et cum³ ex praemissis, tam propter alveorum dictorum fluminum asperitatem, quam longitudinem fovearum et rivulorum pro decursibus aquarum, magnae admodum expensae necessariae essent, et, ad eas sublevandas, Sedis Apostolicae auxilium et auctoritas, prout in similibus fieri consueverat, plurimum requireretur: ipsi Clementis, Paulus et Iulius praedecessores, ad ipsius Caroli imperatoris et regis supplicationem, per diversas eorum litteras certis viris probis in partibus illis et eorum cuilibet successive dederunt in mandatis, ut, habitâ per eos seu eorum alterum diligenti informatione, quantum quolibet anno, a tunc proxime praeteritis tribus annis, fertili cum sterili compensato, pro decimis et primitiis (ex fructibus in dictorum regnorum terris col-

lectis) ecclesiis, monasteriis et aliis piis locis, aut illarum seu illorum rectoribus vel beneficiatis CaesarAugustanae et Tirasonensis civitatum et dioecesium persolutum fuisset, illisque perpetuis futuris temporibus singulis annis persolutis, augmentum decimarum et⁴ primitiarum, quod tam ex fructuum superexcrecentiâ⁵ propter irrigationem huiusmodi, quam ex novalibus⁶, quae ex derivatione et irrigatione aquarum huiusmodi provenirent aut propterea ad culturam et frugem pinguiorem redigerentur, pro tempore fieret⁷, eidem Carolo imperatori et regi, illiusque in dicto regno Aragonum successoribus, cum primum aquae fluminis huiusmodi per foveas sive rivulos ad terras irrigandas perducerentur, licet ad finem perductae non forent, etiam annis singulis persolvendum⁸ esse decernerent, prout in singulis dictis lit-

¹ Coniunct. et nos addimus ex praecit. Clementis VIII Constitutione (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *super excrecentia* (R. T.).

³ Novale accipitur pro agro qui de novâ terrâ proscissâ ad cultum redigitur. Vide Ducange ad h. vocem (R. T.).

⁴ Edit. Main. legendo in utroque loco *fierent* totam syntaxim confundebat et locum inextricabilem efficiebat. Sensus itaque est: commissarii debebant diligenter sumere informationem quantum decimarum et primitiarum persolutum fuisset ecclesiis (et aliis locis piis) retro temporibus ante terrarum irrigationem, mediâ ratione sumptâ a tunc proxime praeteritis tribus annis, fertili cum sterili compensato; et deinde, retento et stabilito quod illa eadem quantitas decimarum et primitiarum iisdem ecclesiis et locis piis perpetuis futuris temporibus persolveretur, nam istiusmodi sensus est illius commatis *illisque perpetuis futuris temporibus persolutis*, de caetero statuerent commissarii augmentum primitiarum et decimarum, ex irrigatione perventurum, ipsi Carolo regi persolvendum esse, ut postea explicatur.

⁵ Edit. Main. fert *persolvendas esse*, sed perperam; nam subiectum est *augmentum* antea dictum: hac saltem vice in praecitata Cle-

¹ Aptius fortasse legeres *sterilitatem* (R. T.).

² Legimus *habitatores* pro *habitoribus* quod legitur in edit. Main.; et nihilominus adhuc defectiva lectio videtur; et fortasse legendum: *provide considerans, propter penuriam aquarum et quae inde sequebatur sterilitatem terrarum Aragonum et certae partis Navarrae regnorum, habitatores ipsorum regnorum Navarrae et Aragonum in eorum alimentis... maximam pati egestatem* (R. T.).

³ Ut syntaxim continuam assequaris, adverte quod vox *exposito*, quae praecessit, aequivalet formulae *cum expositum fuisset*: itaque construe sic: *cum expositum fuisset quod... mandaverat; et cum ex praemissis etc.* (R. T.).

teris plenius continetur¹. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, informatio a principio quantum quolibet anno a tunc proxime praeterito, iis tribus annis², fertili cum sterili compensatis, pro decimis et primitiis praedictis ecclesiis, monasteriis et piis locis persolutum fuisset, iuxta earundem litterarum formam facta non fuerit, sed³ postquam aquae pro irrigandis terris huiusmodi per foveas et rivulos cum magnis expensis dictus Carolus imperator et rex deduci fecisset, et exinde habitatoribus earundem partium utilitas et commoda non parva provenissent; super exerescentia⁴ decimarum et primitiarum, etiam novallium, Carolo imperatori et regi, ac successive eidem Philippo regi eius successori, non iuxta litterarum praedictarum formam, sed iuxta aestimationem, quantum singulis annis decimae et primitiae, habita ratione pluviarum, propter huiusmodi irrigationes excreverint, facta fuit: et quia forma huiusmodi valde incommoda et dispendiosa, ac praeter formam litterarum praedictarum apostolicarum existit, ob non factam, ut praefertur, a principio ecclesiis, monasteriis et aliis locis praedictis assignationem, iuxta earundem litterarum apostolicarum formam⁵ quibus omnibus per Philippum regem et archiepiscopum Caesaraugustanum et interesse habentes mature con-

mentis VIII Constitutione vera lecto persolvendum reperitur (n. t.).

¹ Praedictae litterae tum Iulii II tum Clementis VII et Pauli III non sunt in Bull. n. t.

² Videretur legendum ut paulo ante: a tunc proxime praeteritis tribus annis, et revera sic legitur hoc loco in praecitata Clementis VIII Constitutione (n. t.).

³ Subintellige facta fuerit (n. t.).

⁴ Sic edit. Main.; at videretur potius legendum persolutio superexerescentiae (n. t.).

⁵ Aptius syntaxis, ut videtur, requireret legendum ideo his omnibus... consideratis (n. t.).

sideratis, auditaque peritorum in praemissis sententia, ac habita ratione, quantum annualim (dicta posteriori forma, per eos, ut praefertur, servata) ecclesiis, monasteriis et locis praedictis obveniret ab anno MDXLVII ad annum MDXCVI, a quo tempore terrae infrascriptorum locorum irrigantur, ut ex processibus apparet, eorumdem peritorum adhibito consilio, omnibusque rite et recte ac mature examinatis, inter Philippum regem et dictum archiepiscopum et alios interesse habentes, ad huiusmodi verbo vel in scriptis devotum fuit concordiam, videlicet: quod ecclesiis, monasteriis et aliis beneficiis huiusmodi semel assignetur id quod habere et consequi debent: non autem ad arbitrium et prout unoquoque anno pluit, et aliter campi irrigantur, sed in de Banuel¹ videlicet quinque ex sex, et in de Cortes duae ex tribus, necnon in de Malen² tres ex quinque partibus ipsi Philippo regi, reliquae vero partes Ordinario et aliis interesse habentibus, ac in de Galur³, locis seu oppidis Caesaraugustanae dioecesis, medietas Philippo regi, aliaque medietas fructuum decimalium et primitiarum terrarum, ab antiquo coli solitarum, eidem Ordinario et interesse habentibus praedictis darentur; salvis in reliquis iuribus dicti Philippi regis super decimis et primitiis dictarum terrarum, quae ab anno MDXXXVII⁴ cultae fuerunt, et denuo coluntur et irrigantur, et antea non colebantur, quae

Concordia habita.

¹ Edit. Main. tum hodie tum in Constit. Clementis VIII legit inde Banuel... inde Cortes... inde Malen... inde Galur, at certum mihi videtur legendum esse in de Manuel, in de Cortes, in de Malen, in de Galur nempe locis et oppidis, ut postea sequitur; alioquin sensum non intelligo (n. t.).

² In praecit. Clem. VIII Constit. legitur Molene (n. t.).

³ Ibid. legitur Gallur (n. t.).

⁴ Aptius fortasse ibid. legitur MDXVI (n. t.).

omnes ad eundem Philippum regem spectent: quod¹ vero a rivulo seu fovea Cequia irrigari non possunt omnes, ad eundem Ordinarium et interesse habentes spectent, nec sub aliqua divisione comprehendantur: haec tamen concordia intelligi debeat et duret quatenus terrae irrigentur, aut ad hoc aqua detur, ac donec fovea seu rivulus Cequia huiusmodi in totum perficiatur, ita ut termini seu territoria Caesaraugustana et planities de Fuentes illo irrigentur, et alias prout in dicta concordia et scripturis desuper confectis (quam quidem concordiam felices recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster, per suas in simili forma Brevis litteras, tunc in regnis Hispaniarum nuncio directas, sub die vi novembris MDXCV desuper expeditas confirmari et approbari mandavit²) plenius continetur.

Potitur con-
f. malice con-
diae.

§ 2. Cumque firmiora sint ea, quae Sedis Apostolicae patrocinio saepius mununtur, et propterea tam dictus Philippus rex quam archiepiscopus Caesaraugustanus et alii interesse habentes cupiant concordiam praedictam, quae in earundem partium et praesertim ecclesiarum commodum et utilitatem cedere dignoscitur, ut firmitus observetur, nostro et Sedis Apostolicae patrocinio roborari: ideo nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Concordia habita.

§ 3. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, ac singularum prae-

dictarum et aliarum litterarum tenores ac inde sequutorum praesentibus pro expressis habentes, tibi per praesentes committimus et mandamus, quatenus, consideratis, per te, vel alium, seu alios, quos ad id idoneos duxeris deputandos, considerandis, vocatis similiter aliis, forsitan interesse habentibus in huiusmodi fructibus, ad concordiamque reductis, si concordiam huiusmodi in eiusdem archiepiscopi et interesse habentium commodum esse repereris, eam, prout facta et, ut praefertur, confirmata est, denuo, auctoritate nostra apostolica, confirmes et approbes, illique inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicias, ac omnes et singulos tam iuris quam facti et etiam quoscunque alios defectus, si qui tam in concordia quam aliis praemissis et inde sequentis quomodolibet intervenerunt, suppleas, ac illam ab omnibus interesse habentibus, etiam sub ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, inviolabiliter observari cures, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Concordia habita.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum, monasteriorum et piorum locorum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, cacterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxvi iunii MDXCVI pontificatus nostri III.

Dat. die 26 iunii 1606, pontif. an. III.

LXIX.

Unio abbatiae S. Mariae in Venticano Benventanae diocesis bibliothecae Vaticanae¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Hic videretur legendum: quoad vero terras quae a rivulo... irrigari non possunt (et ideo ex operibus Caroli regis nullum commodum et augmentum accipiunt), ideo omnes illorum fructus debeantur ecclesiasticis, et nulla pars regi persolvi debeat (n. t.).

² Litteras Clem. VIII habes, ut supra, in tom. X pag. 233 (n. t.).

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Clemens VIII
concessit biblio-
thecario S. R. E.
monasterium S.
Mariae de Ven-
ticano.

§ 1. Alias felicitis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, officio sanctae Romanae Ecclesiae bibliothecarii, quod bonae memoriae Caesar tituli sanctorum Nerei et Achillei presbyter cardinalis Baronius nuncupatus S. R. E. bibliothecarius, tunc in humanis agens, obtinebat, de aliquo subventionis auxilio providere volens, motu eius proprio, monasterium, abbatiam nuncupatum, sanctae Mariae de Venticano sancti Benedicti vel alterius Ordinis Beneventanae dioecesis, illiusque commendam tunc per obitum quondam Jacobi de Leo defuncti cessante, adhuc eo, quo ante commendam ipsam vacabat, modo vacans, cum annexis iuribus et pertinentiis suis, praedicto officio (ita quod liceret dicto Caesari cardinali et pro tempore existenti S. R. E. bibliothecario pro eius commodiori maintenance, ac onerum dicti officii supportatione, corporalem, realem et actualem possessionem monasterii et annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum, per se, vel alium, seu alios, eius ac dictae bibliothecae nominibus propria auctoritate libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, necnon monasterii et annexorum huiusmodi fructus, redditus et proventus, iuraque, obventiones et emolumenta percipere, ac in suos et dictae bibliothecae usus, utilitatem et necessitates convertere, cuiusvis licentia desuper minime requisita), apostolicam auctoritatem perpetuo univit, annexuit et incorporavit, prout in litteris apostolicis desuper confectis, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, plenius continetur¹.

¹ Praedictam Clementis VIII Constitutionem in Bullario esse non puto (R. T.).

§ 2. Cum autem officium praedictum per obitum dicti Caesaris cardinalis, qui hodie seu nuper apud Sedem Apostolicam debitum naturae persolvit, vacaverit et vacet ad praesens; nos sumptibus et expensis, qui quotidie in dicta bibliotheca fieri solent, aliquam ratione consulere cupientes, ac dicti monasterii fructuum, reddituum et proventuum verum annum valorem, secundum commune aestimationem, aliarumque unionum dictae bibliothecae forsitan hactenus factarum tenores praesentibus etiam pro expressis habentes, motu simili, ac ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula monasterii et annexorum huiusmodi fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta in quibusvis rebus consistentia et undecumque provenientia (praevia illorum separatione et dismembratione a dicto officio) praefatae bibliothecae ac illius usibus, sumptibus et expensis (non autem illius bibliothecario) destinata et applicata esse et censi decernimus et declaramus, prout, quatenus opus sit, motu et auctoritate paribus ex nunc tenore praesentium applicamus et appropiamus: ita quod futuri S. R. E. bibliothecarii, in perceptione fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum huiusmodi, nisi ad commodum et utilitatem bibliothecae ac expensarum huiusmodi sese quoquo modo ingerere non possint nec valeant, sed ipsi tantummodo nudi administratores fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum ac aliorum honorum dicti monasterii sint et esse censeantur.

§ 3. Decernentes praesentes litteras etiam ex eo quod dictum officium legitime careat defensore, et quicumque in praemissis interesse habentes vel habere praetendentes illis non consenserint, et ad ea vocati, et causae, propter quas emanarint,

Clausulae.

Paulus illud
unit bibliothe-
cae Vaticanae.

verificatae, seu iustificatae non fuerint, aut ex quocumque alio capite vel causa quantumvis legitima et iuridica, de subreptionis vel obreptionis vitio notari, impugnari, retractari, annullari, invalidari, seu in ius aut controversiam vocari, ad viam et terminos iuris reduci, aut adversus illas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari vel concedi nullatenus umquam posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Inhibentes pro tempore existenti bibliothecario praedicto, ne in perceptione fructuum, reddituum, proventuum et emolumentorum praedictorum ac aliorum iurium dicti monasterii in alios quam usus praedictos se immiscere audeat seu quoquo modo praesumat.

Derogatio con-
trariorum.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac nostris de non tollendo iure quaesito, et unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in causis a iure permissis, fieri prohibentis¹ aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasterii ac bibliothecae huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis ac dicto bibliothecario, aliisque superioribus et personis,

sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu pari et consistorialiter ac aliis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse motu simili derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut pecuniae omnes, ex dicto monasterio quomodolibet provenientes, penes depositarium Camerae nostrae Apostolicae deponantur, et inde non removeantur, nisi ad effectum illas in usus, sumptus, expensas et necessitates dictae bibliothecae, non autem illius bibliothecarii, realiter et cum effectu convertantur, iuxta tamen mandata ab eodem bibliothecario seu ab eo deputando subscribenda.

Fructus dicti
monasterii po-
nes deposita-
rium Camerae
Apostolicae de-
ponendi.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 iulii MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 1 iulii 1607, pontif. an. III.

LXXX.

Nuncio Apostolico Hispaniarum committitur visitatio hospitalis regii Burgensis¹.

¹ Edit. Main. habet prohibente R. T.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.